

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ ПАРЛАМЕНТ

СЪВЕТ

Брюксел, 25 април 2024 г.
(OR. en)

2022/0066(COD)

PE-CONS 33/24

JAI 278
FREMP 84
COHOM 24
COPEN 77
EDUC 44
MIGR 69
SOC 109
ANTIDISCRIM 21
GENDER 23
JEUN 33
DROIPEN 31
CODEC 497

ЗАКОНОДАТЕЛНИ АКТОВЕ И ДРУГИ ПРАВНИ ИНСТРУМЕНТИ

Относно: ДИРЕКТИВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА относно
борбата с насилието над жени и домашното насилие

ДИРЕКТИВА (ЕС) 2024/...
НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

от ...

относно борбата с насилието над жени и домашното насилие

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 82, параграф 2 и член 83, параграф 1 от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет¹,

в съответствие с обикновената законодателна процедура²,

¹ ОВ С 443, 22.11.2022 г., стр. 93.

² Позиция на Европейския парламент от 24 април 2024 г. (все още непубликувана в Официален вестник) и решение на Съвета от

като имат предвид, че:

- (1) Целта на настоящата директива е да се осигури всеобхватна рамка за ефективно предотвратяване и борба с насилието над жени и домашното насилие навсякъде в Съюза. Настоящата директива постига това, като засилва и въвежда мерки във връзка със следните области: определянето на съответните престъпления и наказания, защитата на жертвите и достъпа до правосъдие, подкрепата за жертвите, подобренията на данни, превенцията, координацията и сътрудничеството.
- (2) Равенството между жените и мъжете и недискриминацията са основни ценности на Съюза, както и основни права, залегнали съответно в член 2 от Договора за Европейския съюз (ДЕС) и в членове 21 и 23 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-долу „Хартата“). Насилието над жени и домашното насилие застрашават именно тези ценности и права, като засягат правото на жените и момичетата на равенство във всички области на живота и възпрепятстват равностойното им участие в социалния и професионалния живот.
- (3) Насилието над жени и домашното насилие представляват нарушение на основните права, като например правото на човешко достойнство, правото на живот и неприкосновеност на личността, забраната на нечовешкото или унижително отношение или наказание, правото на зачитане на личния и семейния живот, правото на свобода и сигурност, правото на защита на лични данни, правото на недискриминация, включително въз основа на пола, и правата на детето, залегнали в Хартата и в Конвенцията на Организацията на обединените нации за правата на детето.

- (4) Настоящата директива подкрепя спазването на международните ангажменти, които държавите членки са поели за борба и предотвратяване на насилието над жени и домашното насилие, по-специално Конвенцията на Организацията на обединените нации за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените и Конвенцията на Организацията на обединените нации за правата на хората с увреждания и, когато е приложимо, Конвенцията на Съвета на Европа за превенция и борба с насилието над жени и домашното насилие и Конвенцията на Международната организация на труда за премахване на насилието и тормоза в сферата на труда, подписана на 21 юни 2019 г. в Женева.

- (5) С оглед на особеностите, свързани с престъпленията на насилие над жени и на домашно насилие, е необходимо да се установи изчерпателен набор от правила, насочени към решаване на трайния проблем с насилието над жени и домашното насилие и отговарящи на специалните потребности на жертвите на такова насилие. Действащите разпоредби на равнището на Съюза и на национално равнище се оказаха недостатъчни за ефективната борба и предотвратяването на насилието над жени и домашното насилие. По-специално, въпреки че директиви 2011/36/ЕС³ и 2011/93/ЕС⁴ на Европейския парламент и на Съвета, в които се обръща особено внимание на специфични форми на такова насилие, и Директива 2012/29/ЕС на Европейския парламент и на Съвета⁵, в която се установява общата рамка за жертвите на престъпления, предоставят известни гаранции за жертвите, което, за целите на настоящата директива, означава жертви на насилие над жени и домашно насилие, посочените директиви не са насочени към специалните потребности на жертвите.

³ Директива 2011/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 5 април 2011 г. относно предотвратяването и борбата с трафика на хора и защитата на жертвите от него и за замяна на Рамково решение 2002/629/ПВР на Съвета (ОВ L 101, 15.4.2011 г., стр. 1).

⁴ Директива 2011/93/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 г. относно борбата със сексуалното насилие и със сексуалната експлоатация на деца, както и с детската порнография и за замяна на Рамково решение 2004/68/ПВР на Съвета (ОВ L 335, 17.12.2011 г., стр. 1).

⁵ Директива 2012/29/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления и за замяна на Рамково решение 2001/220/ПВР на Съвета (ОВ L 315, 14.11.2012 г., стр. 57).

- (6) Насилието над жени и домашното насилие могат да бъдат изострени, когато са съчетани с дискриминация, основана на комбинация от пол и на друго основание или основания, посочени в член 21 от Хартата, а именно раса, цвят на кожата, етнически или социален произход, генетични характеристики, език, религия или убеждения, политически или други мнения, принадлежност към национално малцинство, имотно състояние, рождение, увреждане, възраст или сексуална ориентация (наричана по-долу „комбинирана дискриминация“). Поради това държавите членки следва да обърнат надлежно внимание на жертвите, засегнати от такава комбинирана дискриминация, като предприемат конкретни мерки. Жертвите на комбинирана дискриминация са изложени на повишен риск да претърпят основано на пола насилие. Ето защо държавите членки следва да вземат предвид това повишено ниво на риск при прилагането на мерките, предвидени в настоящата директива, особено по отношение на индивидуалната оценка за установяване на потребностите от защита на жертвите, специализираната подкрепа за жертвите и обучението и информацията за специалистите, които е вероятно да влизат в контакт с жертви.
- (7) Жертвите са изложени на повишен риск от сплашване, действия с цел отмъщение и вторично и повторно виктимизиране. Държавите членки следва да гарантират, че се обръща специално внимание на тези рискове и на необходимостта от защита на достойнството и физическата неприкосновеност на тези жертви. Предишно познатство или предишна връзка с извършителя е фактор, който следва да се вземе предвид при оценката на риска от действия с цел отмъщение.
- (8) Жертвите следва да могат да се ползват с правата си преди, по време на и в рамките на подходящ срок след приключването на наказателното производство, в съответствие със своите потребности и при условията, предвидени в настоящата директива.

- (9) Разпоредбите на настоящата директива, които са свързани с правата на жертвите, следва да се прилагат по отношение на всички жертви на престъпно деяние, което съставлява насилие над жени или домашно насилие, както е криминализирано съгласно правото на Съюза или националното право. Това включва престъпленията, определени в настоящата директива, а именно генитално осакатяване на жени, принудителен брак, споделяне без съгласие на интимни или манипулирани материали, киберслеждане, кибертормоз, киберфлашинг и подбуждане към насилие или омраза в киберпространството, както и престъпни деяния, уредени с други правни актове на Съюза, по-специално директиви 2011/36/ЕС и 2011/93/ЕС. Някои престъпления съгласно националното право попадат в обхвата на определението за насилие над жени. Тези престъпления включват убийството на жени, изнасилването, сексуалният тормоз, сексуалното насилие, следенето, ранният брак, насилственият аборт, насилствената стерилизация и различни форми на кибернасилие, като сексуалният тормоз онлайн и кибертормозът. Домашното насилие е форма на насилие, която може да бъде изрично криминализирана съгласно националното право или да е обхваната от престъпления, извършени в рамките на семейството или домакинството или между бивши или настоящи съпрузи или партньори, независимо дали те споделят едно домакинство или не. Отделните държави членки могат да възприемат по-широко разбиране за това какво представлява насилието над жени съгласно националното наказателно право. Следва да се отбележи, че настоящата директива не разглежда пълния спектър на престъпните деяния, представляващи насилие над жени.

- (10) Насилието над жени е трайна проява на структурна дискриминация срещу жените, произтичаща от исторически неравностойните властови отношения между жените и мъжете. Това е форма на насилие, основано на пола, което се причинява от мъже предимно на жени и момичета. Тя се корени в социално изградени роли, поведение, дейности и характеристики, които дадено общество счита за подходящи за жените и мъжете. Ето защо при прилагането на настоящата директива следва да се вземе предвид перспектива, отчитаща аспектите на пола.
- (11) Домашното насилие е сериозен социален проблем, който често остава скрит. То може да причини тежка психическа и физическа травма със сериозни последствия за личния и професионалния живот на жертвата, тъй като извършителят на престъплението обикновено е лице, което жертвата познава и на което жертвата предполага, че може да се довери. Това насилие може да приеме различни форми, включително да бъде физическо, сексуално, психическо и икономическо, и то може да се наблюдава при различни видове взаимоотношения. Домашното насилие често включва принудителен контрол и може да е налице, независимо дали извършителят на престъплението живее или е живял в едно домакинство с жертвата.

- (12) Мерките съгласно настоящата директива са предназначени да отговарят на специалните потребности на жените и момичетата с оглед на това, че формите на насилие, обхванати от настоящата директива, а именно насилието над жени и домашното насилие, ги засягат непропорционално, както се потвърждава от данните и научните изследвания. При все това, други лица също могат да станат жертва на тези форми на насилие и следователно следва също да се ползват от същите мерки за жертвите, предвидени в настоящата директива. Поради това понятието „жертва“ следва да се отнася за всички лица, независимо от техния пол и, освен ако в настоящата директива не е посочено друго, всички жертви следва да се ползват от правата, свързани със защитата на жертвите и достъпа до правосъдие, подкрепата на жертвите и мерките за превенция.
- (13) Поради тяхната уязвимост домашното насилие има опустошителни последици за децата, които стават негови свидетели. Децата, които са свидетели на домашно насилие в рамките на семейството или домакинството, обикновено понасят преки психически и емоционални вреди, които се отразяват на развитието им, и са изложени на повишен риск от физическо и психическо заболяване както в краткосрочен, така и в дългосрочен план. Отчитането на факта, че децата, които са претърпели вреди, причинени пряко от това, че са станали свидетели на домашно насилие, сами по себе си са жертви, бележи важна стъпка в защитата на децата, страдащи поради домашно насилие.
- (14) За целите на настоящата директива под компетентни органи следва да се разбира органът или органите, определени съгласно националното право като компетентни да изпълняват задълженията, предвидени в настоящата директива. Всяка държава членка следва да определи кои органи да бъдат компетентни за изпълнението на всяко от задълженията.

- (15) Съгласно член 288 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) настоящата директива обвързва всяка държава членка, до която е адресирана, що се отнася до постигането на даден резултат, но оставя на националните органи свобода при избора на формата и средствата за постигане на даден резултат. Като се има предвид обаче особенният характер на престъплението генитално осакатяване на жени и необходимостта да се гарантира защитата на жертвите, претърпели конкретни вреди в резултат на това, това престъпление следва да бъде уредено по специален начин в наказателното право на държавите членки. Гениталното осакатяване на жени е причиняваща увреждане и експлоататорска практика, която засяга половите органи на жена или момиче и се извършва с цел запазване и утвърждаване на господството над жените и момичетата и упражняване на социален контрол върху сексуалността на жените и момичетата. Понякога то се извършва в контекста на детски или принудителен брак или домашно насилие. Гениталното осакатяване на жени може да бъде традиционна практика, извършвана от някои общности върху жените, принадлежащи към тези общности. То следва да обхваща осакатяващи практики, извършвани по съображения от немедицински характер, които причиняват непоправими и трайни вреди за жертвите. Гениталното осакатяване на жени води до психически и социални вреди, които сериозно засягат качеството на живот на жертвата. Понятието „обрязване“ следва да се отнася до частичното или пълното премахване на клитора или големите срамни устни. Понятието „инфибулация“ следва да се отнася до затварянето на големите срамни устни чрез частично зашиване на външните устни на вулвата, за да се намали отварянето на вагината. Понятието „извършване на друго осакатяване“ следва да се отнася до всички други форми на физическо видоизменяне на женските гениталии.

- (16) Принудителният брак представлява форма на насилие, която е свързана със сериозни нарушения на основните права, и по-специално правата на жените и момичетата на физическа неприкосновеност, свобода, независимост, физическо и психично здраве, сексуално и репродуктивно здраве, образование и личен живот. Бедността, безработицата, обичаите и конфликтите са фактори, които създават условията за принудителните бракове. Физическото и сексуалното насилие, както и заплахите за насилие са често използвани форми на принуда, чрез които жените или момичетата се принуждават да сключат брак. Често принудителният брак бива придружен от различни форми на физическа и психическа експлоатация и насилие, като например сексуална експлоатация. Поради това е необходимо всички държави членки да криминализират принудителните бракове и да предвидят подходящи наказания за нарушителите. Настоящата директива не засяга определенията за брак, предвидени в националното или международното право. Държавите членки следва да предприемат необходимите мерки, за да предвидят давностен срок, който дава възможност за разследване, наказателно преследване, съдебен процес и постановяване на окончателен съдебен акт в случай на принудителен брак. Като се има предвид, че жертвите на принудителен брак често не са навършили пълнолетие, давностните срокове следва да са с продължителност, която е достатъчна и съизмерима с тежестта на въпросното престъпление, за да се осигури възможност за ефективно започване на производство, след като жертвата е навършила 18 години.

- (17) Необходимо е да се предвидят хармонизирани определения на престъпленията и наказанията във връзка с някои форми на кибернасилие, когато насилието е неразривно свързано с използването на информационни и комуникационни технологии (ИКТ) и тези технологии се използват за значително увеличаване на тежестта на вредните последици на престъплението, при което се променят характеристиките на престъплението. На прицел на кибернасилието и особено изложени на него са жените, които са политически деятелки, журналистки и защитнички на правата на човека. Защитниците на правата на човека са лица, групи или организации, които популяризират и защитават общопризнатите права на човека и основните свободи. Кибернасилието може да доведе до заглушаване на жените и да възпрепятства тяхното обществено участие на равни начала с мъжете. Кибернасилието засяга предимно жените и момичетата в образователните среди, като например училища и университети, с неблагоприятни последици за по-нататъшното им образование и за психичното им здраве, води до социално изключване, тревожност, подтик към самонараняване, а в крайни случаи може да доведе до самоубийство.

- (18) Използването на ИКТ води до риск от лесно, бързо и широко разпространение на определени форми на кибернасилие, с ясно изразен риск от причиняване или засилване на дълбоки и дълготрайни вреди за жертвата. Възможността за такова широко разпространение, което е предварително условие за извършването на няколко престъпления на кибернасилие по смисъла на настоящата директива, следва да бъде отразен чрез елемента на предоставяне на достъп на обществеността до определени материали посредством ИКТ. Понятията „достъпен за обществеността“ и „публично достъпен“ следва да се разбират като указващи възможност да се достигне до определен брой лица. Тези понятия следва да се тълкуват и прилагат с оглед на съответните обстоятелства, включително на технологиите, които са използвани за осигуряване на достъпността на материалите. Освен това, за да се установят само минималните правила за най-тежките форми на кибернасилие, съответните престъпления по смисъла на настоящата директива се ограничават до деяния, които има вероятност да причинят тежки вреди или тежки психически вреди на жертвата, или до деяния, които може да причинят основателен страх на жертвата за собствената ѝ безопасност или за безопасността на зависимите от нея лица. Във всеки отделен случай, когато се преценява дали има вероятност деянието да причини тежка вреда, следва да се вземат предвид конкретните обстоятелства по случая, без да се засяга независимостта на съдебната власт. Вероятността от причиняване на тежка вреда може да бъде изведена от обективни фактически обстоятелства. С настоящата директива се установява минимална правна рамка в това отношение, като държавите членки имат свободата да приемат или запазят по-строги наказателни правила.

- (19) Предоставянето на публичен достъп чрез ИКТ до изображения, видеоматериали или подобни материали, изобразяващи явни сексуални действия или интимните части на дадено лице без съгласието на засегнатото лице, може да бъде много вредно за жертвите, по-специално поради способността за лесно, бързо и широко разпространение и извършване и с оглед на интимния им характер. Съответното престъпление, предвидено в настоящата директива, следва да обхваща всички видове такива материали, като например изображения, снимки и видеоматериали, включително сексуални изображения и аудио- и видеоклипове. То следва да обхваща ситуации, при които предоставянето на публичен достъп до материалите чрез ИКТ става без съгласието на жертвата, независимо че жертвата е дала съгласието си за създаването на тези материали или може да ги е предала на определено лице. Престъплението следва да включва също създаването, манипулирането или изменянето без съгласие, например чрез обработването на изображения, включително с помощта на изкуствен интелект, на материали, които създават представата, че дадено лице участва в сексуални действия, доколкото материалите впоследствие са станали достъпни за обществеността чрез ИКТ без съгласието на това лице. Това създаване, манипулиране или изменение следва да включва създаването на „убедителни фалшификати“, при които материалите значително наподобяват съществуващи лица, предмети, места или други субекти или събития, изобразяват сексуални действия на дадено лице, и които други лица е вероятно да приемат за истински или достоверни. С оглед на ефективната защита на жертвите на такова деяние заплахите за извършването на това деяние също следва да бъдат обхванати.

- (20) Разпространението сред обществеността чрез ИКТ на изображения, видеоматериали или други материали, изобразяващи явни сексуални дейности или интимните части на дадено лице без съгласието на засегнатото лице, не следва да бъде криминализирано, когато въздържането от криминализирането му е необходимо, за да се защитят основните права, защитени от Хартата, по-специално свободата на изразяване на мнение, включително свободата на получаване и разпространяване на информация и идеи в отворено и демократично общество, както и свободата на изкуствата и науките, включително академичната свобода. Наред с това престъплението не следва да обхваща обработването на материали от публичните органи, по-специално с цел провеждане на наказателно производство или за предотвратяване, разкриване или разследване на престъпления, а държавите членки следва да могат да освободят дадено лице от отговорност при определени обстоятелства, например когато телефонни или интернет линии за помощ обработват материали, за да съобщят на органите за престъпление.

- (21) Киберследенето е съвременна форма на насилие, което често се извършва срещу членове на семейството или лица, живеещи в едно и също домакинство като извършителя, но може да бъде извършено също така от бивши партньори или познати. Обикновено извършителят на престъплението злоупотребява с технологии с цел засилване на упражнявани принуда и контрол, манипулиране и наблюдение, увеличавайки по този начин страха, тревожността и постепенната изолация на жертвата от приятелите, семейството и работата. Поради това следва да се установят минимални правила относно киберследенето. Престъплението киберследене следва да обхваща многократно или непрекъснато наблюдение на жертвата, чрез използване на ИКТ, без нейното съгласие или законно разрешение. Такова наблюдение може да бъде възможно чрез обработването на лични данни на жертвата, например чрез кражба на самоличност, чрез кражба на пароли, чрез хакерски атаки срещу устройствата на жертвата, чрез тайно активиране на софтуер за записване на клавишни комбинации за достъп до личните пространства на жертвата, чрез инсталиране на приложения за геолокализация, включително софтуер за преследване, или чрез кражба на устройствата на жертвата. Престъплението киберследене следва да обхваща също така наблюдението на жертвите без тяхното съгласие или разрешение чрез технологични устройства, свързани посредством интернет на предметите, като например интелигентни домакински уреди. Възможни са обаче и ситуации, при които наблюдението се извършва по основателни причини, например в контекста на наблюдение от страна на родителите на местонахождението на децата им и тяхната активност онлайн, роднини, които наблюдават здравето на болни, възрастни или уязвими лица или хора с увреждания, или наблюдение на медиите и събиране на информация от общодостъпни източници.

- (22) Наказателната отговорност следва да бъде ограничена до ситуации, в които съществува вероятност наблюдението да причини тежки вреди на жертвата. Когато се преценява дали има вероятност деянието да причини тежка вреда, следва да се отдели особено внимание на въпроса дали това деяние би причинило вреда на дадена жертва в обичайния случай.
- (23) В определението на престъплението киберследене понятието „преследване“ следва да се отнася до проследяване на местоположението на дадено лице и проследяване на неговото движение, а понятието „наблюдение“ следва да се отнася до наблюдаването на дадено лице в по-общ план, включително на дейностите на това лице. В контекста на киберследенето двете действия в крайна сметка имат за цел контролирането на дадено лице.

- (24) Следва да се предвидят минимални правила относно престъплението кибертормоз, за да се обхванат най-тежките форми на кибертормоза. Това следва да включва многократно или непрекъснато участие в заплашително поведение, насочено срещу дадено лице, най-малкото когато това поведение включва заплахи чрез ИКТ за извършване на престъпления, и когато това поведение може да причини основателен страх на лицето за собствената му безопасност или за сигурността на зависимите лица. Това следва също така да включва участие, заедно с други лица, чрез ИКТ, в публично достъпно заплашително или обидно поведение, насочено срещу дадено лице, когато това поведение може да причини тежки психически вреди на въпросното лице. Подобни мащабни атаки, включително координирани масови онлайн атаки, могат да доведат до нападение в реалния живот или да нанесат значителна психическа вреда, а в крайни случаи да доведат до самоубийство на жертвата. Подобни атаки често са насочени към видни жени политици, журналистки и защитнички на правата на човека или други известни личности, но е възможно да се случат и в различен контекст, например в университетски градчета, в училища или на работното място. Срещу такова онлайн насилие следва да се предприемат действия, особено когато атаките се извършват в широк мащаб, например под формата на натрупващ се тормоз от страна на значителен брой хора. Минималните правила във връзка с престъплението кибертормоз следва също така да включват нежелано изпращане на дадено лице на изображение, видеоматериал или друг подобен материал, изобразяващ гениталии (т. нар. „киберфлашинг“), когато подобно деяние е вероятно да причини тежка психическа вреда на съответното лице. Киберфлашингът е често срещана форма на сплашване и заглушаване на жените. Минималните правила относно престъплението кибертормоз следва да включват и правила относно ситуации, в които личната информация на жертвата се предоставя на обществеността чрез ИКТ, без съгласието на жертвата, с цел подбуждане на други лица към причиняване на физически или тежки психически вреди на жертвата (т.нар. „доксинг“).

- (25) Увеличеното използване на интернет и социалните медии през последните години доведе до рязко увеличаване на публичното подбуждане към насилие и омраза, включително основани на пола. Лесното, бързо и мащабно споделяне на реч на омраза в цифровия свят се засилва от липсата на задръжки онлайн, тъй като предполагаемата анонимност в интернет и чувството за безнаказаност отслабват задръжките на хората да използват такава реч. Жените често са обект на сексизъм и омраза онлайн, които могат да прераснат в престъпления от омраза в реалния живот. Необходимо е такива деяния да бъдат предотвратени или открити на ранен етап. В езика, използван в този тип подбуждане, полът на визираното лице невинаги се посочва директно, но от цялостното съдържание или контекста на подбуждането може да се изведе предубеждението, което го мотивира.

- (26) Престъплението подбуждане към насилие или омраза в киберпространството предполага, че подбуждането не е изразено в чисто частен контекст, а публично чрез използването на ИКТ. Поради това негов признак следва да бъде разпространението сред обществеността, което следва да се разбира като включващо предоставяне чрез ИКТ на достъп на потенциално неограничен брой лица до определени материали, подбуждащи към насилие или омраза, а именно осигуряване на лесен достъп до материалите на потребителите като цяло, без да се изискват по-нататъшни действия на лицето, предоставило материалите, независимо дали тези лица действително осъществяват достъп до въпросната информация. Съответно, когато за достъпа до материалите е необходима регистрация или допускане до група ползватели, информацията следва да се счита за разпространена сред обществеността само ако ползвателите, които желаят да получат достъп до материалите, се регистрират автоматично или се допускат без решение от страна на човек или без подбор на кого да се предостави достъп. Когато се преценява дали материалите съставляват подбуждане към омраза или насилие, компетентните органи следва да вземат предвид основното право на свобода на изразяване на мнение, залегнало в член 11 от Хартата.
- (27) За да се гарантира справедлив баланс между свободата на изразяване и наказателното преследване на престъплението подбуждане към насилие или омраза в киберпространството, държавите членки следва да могат да изберат да наказват само деяния, които са извършени по начин, който има вероятност да наруши обществения ред, или които са заплашителни, обидни или оскърбителни. Прилагането на тези условия, когато това се изисква от националното право, не следва да води до подкопаване на ефективността на разпоредбата, с която се определя престъплението подбуждане към насилие или омраза в киберпространството.

- (28) Наказанията за престъпленията по смисъла на настоящата директива следва да бъдат ефективни, възпиращи и пропорционални. За тази цел следва да бъдат определени минимални размери за максималния срок на наказанието лишаване от свобода за физическите лица. Предвидените в настоящата директива максимални срокове на наказанието лишаване от свобода за извършените от физически лица престъпления следва да се прилагат най-малкото за най-тежките форми на тези престъпления.
- (29) Жертвите следва да могат лесно да подават сигнали за престъпления на насилие над жени или домашно насилие и да предоставят доказателства, без да бъдат подлагани на вторично или повторно виктимизиране. Изключително важно е жертвите, когато подават сигнали за престъпления, да бъдат насочвани към специализирано звено за контакт, когато е възможно, независимо дали е подадена жалба за извършено престъпление. Това звено за контакт може да бъде обучен полицейски служител или специалист, обучен да помага на жертвите.
- (30) В допълнение към личното подаване на сигнали държавите членки следва да осигуряват възможност за подаване на жалби онлайн или чрез други достъпни и сигурни ИКТ за подаване на сигнали за насилие над жени или домашно насилие, поне по отношение на киберпрестъпленията споделяне без съгласие на интимни или манипулирани материали, киберслеждане, кибертормоз и подбуждане към насилие или омраза в киберпространството. Жертвите следва да могат да качват материали, свързани с подадения от тях сигнал, като например снимки на екрана, показващи твърдяното насилствено поведение.

- (31) С оглед на особеностите на насилието над жени и домашното насилие и повишения риск жертвите да оттеглят жалбата си, въпреки че са били жертва на престъпление, е важно съответните доказателства да се събират по всеобхватен начин възможно най-рано в съответствие с приложимите национални процесуални правила.
- (32) Държавите членки следва да могат да разширят обхвата на правната помощ, включително безплатната правна помощ, за жертвите, подаващи сигнали за престъпления, когато това е предвидено в националното право. Когато оценяват ресурсите на жертвата за целите на вземането на решение дали да предоставят правна помощ, държавите членки следва да вземат предвид реалния достъп на жертвата до нейните финансови ресурси. Домашното насилие може да доведе до икономически контрол от страна на извършителя, а жертвите може да нямат ефективен достъп до собствените си финансови ресурси.

- (33) В случай на домашно насилие и насилие над жени, особено когато са извършени от близки членове на семейството или интимни партньори, жертвите могат да бъдат подложени на такъв натиск от страна на извършителя на престъплението, че да се страхуват да се обърнат към компетентните органи дори ако животът им е в опасност. Поради това държавите членки следва да гарантират, че техните правила за поверителност не представляват пречка за това здравните специалисти да съобщават на компетентните органи, когато имат разумни основания да считат, че съществува непосредствен риск от тежки физически вреди. Подаването на такива сигнали е обосновано, тъй като за такива действия може да не бъде подаден сигнал от лицата, които са ги понесли или са станали техни преки свидетели. По сходен начин случаите на домашно насилие или насилие над жени, засягащи деца, често биват забелязани от трети лица, които стават свидетели на необичайно поведение или физически вреди, нанесени на детето. Необходимо е децата да бъдат ефективно защитени от такива форми на насилие и своевременно да се предприемат подходящи мерки. Поради това специалистите, които са в контакт с деца жертви, включително здравни или образователни специалисти или специалисти от социалните служби, следва също да не бъдат ограничавани от правила за поверителност, когато имат разумни основания да считат, че на детето са били нанесени тежки физически вреди. Когато специалистите подават сигнали за такива случаи на насилие, държавите членки следва да гарантират, че те няма да бъдат подведени под отговорност за нарушаване на поверителността. Адвокатската тайна обаче следва да бъде защитена в съответствие с член 7 от Хартата, както е обосновано от основната роля, отредена на адвокатите в едно демократично общество. Когато това е предвидено в националното право, следва да се защитава и тайната на изповедта пред свещенослужител или равностойни принципи, приложими за защита на свободата на вероизповедание. Освен това възможността специалистите да подават сигнали за такива случаи на насилие не засяга националните правила относно поверителността или източниците, приложими в контекста на медиите.

- (34) За справяне с подаването на недостатъчно сигнали в случаите, когато жертвата е дете, следва да се установят безопасни и съобразени с детето процедури за подаване на сигнали. Това може да включва задаване на въпроси от компетентните органи на прост и достъпен език. Доколкото това е възможно, държавите членки следва да гарантират, че служителите, специализирани в полагането на грижи и подпомагането на децата, са на разположение, за да им съдействат при подаване на сигнали. Може да има обстоятелства, при които такава помощ може да не е от значение, например поради зрелостта на детето или в случай на подаване на сигнали онлайн, или когато оказването на такава помощ може да е трудно, например в слабо населените райони.
- (35) Важно е държавите членки да гарантират, че жертвите, които са граждани на трети държави, независимо от статута им на пребиваване, не биват обезкуражавани да подават сигнали за случаи на насилие над жени или домашно насилие и се третират по недискриминационен начин по отношение на статута им на пребиваване в съответствие с целите на Директива 2012/29/ЕС. За да се защитят всички жертви от повтарящо се насилие, е важно да се прилага ориентиран към жертвите подход. По-специално следва да се гарантира, че изпълнението на процедурата за връщане съгласно Директива 2008/115/ЕО на Европейския парламент и на Съвета⁶ не възпрепятства жертвите да упражняват правото си на изслушване съгласно Директива 2012/29/ЕС. В съответствие с Директива 2008/115/ЕО държавите членки могат да решат да предоставят самостоятелно разрешение за пребиваване или друго разрешение, даващо право на престой по хуманни, хуманитарни или други причини, на гражданин на трета държава, чийто престой на тяхна територия е незаконен, и да изпълнят задължението по посочената директива да вземат предвид във възможно най-голяма степен специалните потребности на уязвимите лица по време на срока за доброволно напускане, когато е определен такъв срок съгласно посочената директива.

⁶ Директива 2008/115/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 г. относно общите стандарти и процедури, приложими в държавите членки за връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни (ОВ L 348, 24.12.2008 г., стр. 98).

- (36) Забавянията при обработването на жалби за насилие над жени и за домашно насилие могат да породят особени рискове за жертвите, тъй като те все още могат да са в непосредствена опасност, и предвид факта, че извършителите на престъпление често могат да бъдат близки членове на семейството или съпрузи. Поради това компетентните органи следва да бъдат подходящо обучени и да разполагат с подходящ експертен опит и ефективни инструменти за разследване, за да разследват и преследват по наказателен ред такива действия, без да е необходимо да създават специализирани служби или звена.
- (37) Разследването или наказателното преследване на случаи на изнасилване не следва да зависят от това дали жертвата или представителят на жертвата е подал сигнал за такива действия или от жалба от страна на жертва или представител на жертвата. По подобен начин наказателното производство следва да продължи дори когато жертвата оттегли жалбата. Това не засяга свободата на преценка на разследващите органи да прекратят наказателното производство по други причини, например когато стигнат до заключението, че няма достатъчно доказателства за продължаване на наказателното производство.
- (38) Жертвите на домашно или сексуално насилие обикновено се нуждаят от незабавна защита и особена подкрепа, например в случай на насилие от страна на интимния партньор, за което е характерен сравнителен висок процент на рецидивите. Поради това индивидуалната оценка на потребностите на жертвата следва да започне на възможно най-ранен етап, например при първия контакт на жертвата с компетентните органи, възможно най-скоро след първия контакт на жертвата с компетентните органи или веднага щом възникне подозрение, че лицето е жертва на домашно или сексуално насилие. Това може да се направи, преди жертвата официално да е подала сигнал за престъпление, или по собствена инициатива на компетентните органи, ако за престъплението се подава сигнал от трето лице.

- (39) Когато се прави оценка на потребностите на жертвата от защита и подкрепа, на първо място следва да се гарантират безопасността на жертвата и предоставянето на съобразена с потребностите подкрепа, като се вземат предвид, наред с другото, личностните особености на жертвата. Особеностите, изискващи специално внимание, могат да включват например факта, че жертвата е бременна, зависимостта на жертвата или връзката ѝ с извършителя или заподозряното лице, риска от връщане на жертвата при извършителя или заподозряното лице, скорошната раздяла с извършителя или заподозряното лице, възможния риск децата да бъдат използвани за упражняване на контрол върху жертвата, рисковете за жертвите с увреждания, както и използването на домашните любимци за оказване на натиск върху жертвата. Следва да се вземе предвид и степента на контрол, упражняван от извършителя на престъплението или заподозряното лице върху жертвата, било то психически или икономически.
- (40) За да се гарантират всеобхватна подкрепа и защита за жертвите, всички компетентни органи и съответните органи, а не само правоохранителните и съдебните органи, следва да участват в оценката на риска за жертвите и в предприемането на подходящи мерки за подкрепа въз основа на ясни насоки, дадени от държавите членки. Тези насоки следва да съдържат факторите, които да се вземат предвид при оценката на риска, произтичащ от извършителя на престъплението или заподозряното лице, включително съображението, че заподозрените лица, срещу които са повдигнати обвинения за леки престъпления, могат да бъдат също толкова опасни колкото лицата, срещу които са повдигнати обвинения за по-тежки престъпления, особено в случаите на домашно насилие и преследване. Компетентните органи следва редовно да актуализират индивидуалната оценка, за да гарантират, че не е налице последваща потребност от защита или подкрепа на жертвата, по която не са предприети действия. Така например преглед би могъл да се извърши на важни етапи от производството, като например започването на съдебно производство, постановяването на съдебно решение или заповед или в контекста на производство за преразглеждане на режима за упражняване на родителски права или правото на лични отношения.

- (41) За да се избегнат вторично и повторно виктимизиране, сплашване и действия с цел отмъщение, зависимите лица следва да получават същите мерки за защита като тези, предоставени на жертвата, освен ако има признаци, че зависимите лица нямат специални потребности. Компетентните органи следва да преценят дали има признаци, че зависимото лице няма специални потребности от защита, тъй като ако може да се установи, че няма специални потребности от защита, всяка мярка, основана на погрешното допускане за специални потребности от защита, би била непропорционална. Поради своята уязвимост зависимите лица на възраст под 18 години са особено изложени на риск от емоционални вреди, които пречат на тяхното развитие. Може да се счита, че на такъв риск са изложени и други зависими лица, когато това е предвидено в националното право.

- (42) Жертвите често се нуждаят от специфична подкрепа. За да се гарантира, че те получават реално предложения за подкрепа, компетентните органи следва да насочват жертвите към подходящи служби за подкрепа. Такъв по-специално следва да бъде случаят, когато при индивидуална оценка е установено, че жертвата има специални потребности от подкрепа. Когато се определя дали децата жертви да бъдат насочвани към служби за подкрепа, техният висш интерес следва да бъде от първостепенно значение, както е предвидено в член 24 от Хартата. Държавите членки следва да гарантират, че обработването на свързани лични данни от компетентните органи се основава на закона съгласно съответните разпоредби относно законосъобразността на обработването, установени в Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета⁷, и в съответствие с Директива (ЕС) 2016/680 на Европейския парламент и на Съвета⁸. Този закон следва да съдържа подходящи гаранции във връзка с личните данни, които са съобразени със същността на правото на защита на данните и предвиждат подходящи и конкретни мерки за защита на основните права и интересите на лицата. Когато компетентните органи предават лични данни на жертвите на службите за подкрепа за целите на насочване на жертвите, те следва да гарантират, че предадените данни са ограничени до необходимото за уведомяване на службите за подкрепа относно обстоятелствата по случая, така че жертвите да получат подходяща подкрепа и защита. Службите за подкрепа следва да съхраняват лични данни само за необходимото време и във всеки случай за не повече от пет години, или за по-кратък срок, ако е установен в националното право, след последния контакт между службата за подкрепа и жертвата.

⁷ Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните) (ОВ L 119, 4.5.2016 г., стр. 1).

⁸ Директива (ЕС) 2016/680 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от компетентните органи за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания и относно свободното движение на такива данни, и за отмяна на Рамково решение 2008/977/ПВР на Съвета (ОВ L 119, 4.5.2016 г., стр. 89).

- (43) Държавите членки следва да предприемат необходимите мерки, за да осигурят възможността за издаване на незабавни заповеди за забрана, ограничителни заповеди и заповеди за защита, за да се гарантира ефективна защита на жертвите и лицата, които са зависими от тях.
- (44) Без с тях да се замества възможността за арест и задържане на заподозрени лица и извършители на престъпления, които продължават да се уреждат от националното право, държавите членки следва да гарантират възможността за издаване на незабавни заповеди за забрана, ограничителни заповеди или заповеди за защита в ситуации на непосредствена опасност, например когато е налице непосредствена опасност от причиняване на вреда или когато вредата вече е причинена, или когато има вероятност тя да бъде отново причинена, както и че в такива съответни ситуации и когато съгласно националното право за издаването на такива заповеди е необходимо подаването на молба от страна на жертвата, жертвите се уведомяват за възможността да поискат издаването на такива заповеди.
- (45) Заповедите за защита могат да включват забрана за достъп на извършителя на престъплението или заподозряното лице до определени места, за приближаване на жертвата или зависимите лица на по-малко от определено разстояние или за установяване на контакт с тях, включително чрез използване на онлайн интерфейси. Заповедите за защита могат също да включват забрана за притежанието на огнестрелни оръжия или смъртоносни оръжия, когато е необходимо. Незабавните заповеди за забрана, ограничителните заповеди или заповедите за защита следва да се издават или за определен срок, или до изменението или отмяната им.

- (46) Електронното наблюдение дава възможност, когато е целесъобразно, за гарантиране на спазването на незабавни заповеди за забрана, ограничителни заповеди и заповеди за защита, за регистриране на доказателства за нарушения на такива заповеди и за засилване на надзора над извършителите на престъпления. Когато е възможно, целесъобразно и уместно, като се вземат предвид обстоятелствата по делото и правното естество на производството, следва да се обмисли възможността за електронно наблюдение, за да се гарантира изпълнението на незабавни заповеди за забрана, ограничителни заповеди и заповеди за защита. Когато се използва електронно наблюдение, жертвите следва винаги да бъдат информирани за неговите възможности и ограничения.
- (47) За да се гарантира ефективността на незабавните заповеди за забрана, ограничителните заповеди и заповедите за защита, нарушенията на тези заповеди следва да подлежат на наказания. Тези наказания могат да имат наказателноправен или друг характер и могат да включват лишаване от свобода, глоби или друго наказание, което е ефективно, пропорционално и възпиращо. От съществено значение е жертвите да имат възможност да бъдат информирани за нарушенията на незабавни заповеди за забрана, ограничителни заповеди или заповеди за защита, когато тези нарушения може да засегнат тяхната безопасност. Тъй като нарушаването на незабавни заповеди за забрана, ограничителни заповеди или заповеди за защита може да увеличи рисковете и да наложи допълнителна защита, когато е необходимо след подаването на сигнал за нарушение следва да се направи преглед на индивидуалната оценка.

- (48) Представянето на доказателства за минало сексуално поведение, сексуални предпочитания на жертвата и облекло на жертвата, за да се оспорят надеждността на жертвите и липсата на тяхно съгласие в случаи на сексуално насилие, особено в случаите на изнасилване, може да засили утвърждаването на вредни стереотипи за жертвите и да доведе до повторно или вторично виктимизиране. Поради това държавите членки следва да гарантират, че доказателствата за минало сексуално поведение на жертвата или за други свързани с него аспекти на личния живот на жертвата се допускат само когато е необходимо да се прецени конкретен въпрос в разглежданото дело или за упражняването на правото на защита.
- (49) Предвид специфичните особености и обстоятелства, свързани с престъпленията насилие над жени и домашно насилие, насоките за правоохранителните органи и органите на прокуратурата имат особена стойност. Поради особената уязвимост на жертвите насоките относно начина, по който те следва да бъдат третирани на всеки етап от производството, са от съществено значение за повишаване на осведомеността и за избягване на повторното виктимизиране при работата с тези видове престъпления. Насоките за органите на прокуратурата могат да се разбират както като процедурен наръчник, така и като референтен документ за най-добри практики. Специализираните служби за работа с жени могат да предлагат експертни съвети и насоки въз основа на ежедневните им взаимоотношения с жертвите, особено по отношение на това как да се подхожда към жертвите и как да се третират в съответствие с техните специфични особености и опит. Държавите членки се насърчават да се консултират и да си сътрудничат със специализираните служби за работа с жени при изготвянето и прегледа на такива насоки. Държавите членки следва да направят преглед на своите насоки за правоохранителните органи и органите на прокуратурата, когато настъпят важни промени в техните правни рамки или в обществото като цяло. Това може да включва случаи, при които са налице съществени промени в съществуващите закони или установената съдебна практика или когато се появяват нови тенденции или форми на насилие, по-специално когато технологичното развитие води до нови форми на кибернасилие.

- (50) Предвид сложния характер и тежестта на престъпленията на насилие над жени и домашно насилие и специалните потребности на жертвите от подкрепа, държавите членки следва да гарантират, че определени за целта органи предоставят допълнителна подкрепа и предотвратяват такива престъпления. С оглед на експертния опит в сферата на дискриминацията, основана на пола, националните органи по въпросите на равенството, създадени в съответствие с Директива 2004/113/ЕО на Съвета⁹ и директиви 2006/54/ЕО¹⁰ и 2010/41/ЕС¹¹ на Европейския парламент и на Съвета, са подходящи за изпълнението на тези задачи. За да се даде възможност на тези органи да изпълняват ефективно своите задачи, държавите членки следва да гарантират, че на органите са осигурени достатъчно човешки и финансови ресурси.

⁹ Директива 2004/113/ЕО на Съвета от 13 декември 2004 г. относно прилагане на принципа на равното третиране на мъжете и жените по отношение на достъпа до стоки и услуги и предоставянето на стоки и услуги (ОВ L 373, 21.12.2004 г., стр. 37).

¹⁰ Директива 2006/54/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2006 г. за прилагането на принципа на равните възможности и равното третиране на мъжете и жените в областта на заетостта и професиите (ОВ L 204, 26.7.2006 г., стр. 23).

¹¹ Директива 2010/41/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 7 юли 2010 г. за прилагане на принципа на равно третиране на мъжете и жените, които извършват дейности в качеството на самостоятелно заети лица, и за отмяна на Директива 86/613/ЕИО на Съвета (ОВ L 180, 15.7.2010 г., стр. 1).

- (51) Някои престъпления, обхванати от настоящата директива, са свързани с повишен риск от многократно, продължително или дори трайно виктимизиране. Посоченият риск възниква по-специално във връзка с престъпления, свързани с предоставянето на достъп до материали, получени вследствие на престъпления на кибернасилие, чрез ИКТ, като се имат предвид лекотата и бързината, с която тези материали могат да бъдат разпространявани в широк мащаб, и често срещаните трудности, когато става въпрос за премахването на такива материали. Този риск обикновено се запазва дори след налагането на присъда. Поради това, за да се гарантират ефективно правата на жертвите на тези престъпления, държавите членки следва да предприемат подходящи мерки, имащи за цел бързото премахване на въпросните материали. Като се има предвид, че премахването при източника невинаги е осъществимо, например поради правни или практически трудности, свързани с изпълнението или принудителното изпълнение на заповед за премахване, на държавите членки следва също така да се разреши да предвидят мерки за бързо блокиране на достъпа до такива материали.
- (52) Разпоредбите на настоящата директива относно заповедите и други мерки за премахване на съответни материали и блокиране на достъпа до тях следва да не засягат съответните правила, установени в Регламент (ЕС) 2022/2065 на Европейския парламент и на Съвета¹². По-специално тези заповеди следва да бъдат в съответствие със забраната за налагане на общи задължения за наблюдение или активно търсене на факти и със особените изисквания на посочения регламент по отношение на заповедите за премахване на незаконно съдържание онлайн.

¹² Регламент (ЕС) 2022/2065 на Европейския парламент и на Съвета от 19 октомври 2022 г. относно единния пазар на цифрови услуги и за изменение на Директива 2000/31/ЕО (Акт за цифровите услуги) (ОВ L 277, 27.10.2022 г., стр. 1).

- (53) Мерките, които имат за цел бързото премахване на материали или блокирането на достъпа до материали следва да включват по-специално оправомощаване на националните органи да издават заповеди за доставчиците на хостинг услуги да премахнат един или повече конкретни елементи от въпросните материали или да блокират достъпа до тях. Националните органи също така следва да могат да отправят заповеди за блокиране на достъпа до други съответни доставчици на посреднически услуги.
- (54) Всякакви мерки за премахване или блокиране на достъпа, включително по-специално заповеди за премахване или блокиране на достъпа, могат да засегнат правата и интересите на лица, различни от жертвите, като например доставчиците на съдържание, доставчиците на хостинг услуги, чиито услуги могат да се използват, и крайните ползватели на тези услуги, както и общия интерес. Поради това следва да се гарантира, че тези заповеди и други мерки могат да бъдат приети единствено по прозрачен начин и че са предвидени подходящи гаранции, за да могат те да останат ограничени до необходимото и пропорционалното, за да се съхрани правната сигурност, доставчиците на хостинг услуги, другите съответни доставчици на посреднически услуги и доставчиците на съдържание да могат да упражняват правото си на ефективни правни средства за защита в съответствие с националното право и за да се постигне справедлив баланс между всички засегнати права и интереси, включително основните права на всички засегнати лица в съответствие с Хартата. Важно е внимателно да се претеглят всички засегнати права и интереси във всеки отделен случай.

- (55) Като се има предвид потенциалното значение на материалите, които биха могли да бъдат предмет на заповедите или другите мерки, приети съгласно настоящата директива, за премахване на материали или блокиране на достъпа до тях за целите на разследването или наказателното преследване на съответните престъпления съгласно наказателнопроцесуалното право, следва да се вземат необходимите мерки, за да се даде възможност на компетентните органи да получават или да съхраняват тези материали, когато е необходимо. Тези мерки биха могли да се изразяват например в изискването съответните доставчици на хостинг услуги или други съответни доставчици на посреднически услуги да предадат материалите на тези органи или да съхраняват материалите за ограничен срок, който не надхвърля необходимото. Всякакви такива мерки следва да гарантират сигурността на материалите, да се ограничават в рамките на разумното и пропорционалното и да спазват приложимите правила за защита на личните данни.
- (56) За да се избегне вторично виктимизиране, жертвите следва да могат да получат обезщетение в хода на наказателното производство.
- (57) Специализираните служби за подкрепа следва да предоставят подкрепа на жертвите на всички форми на насилие над жени и домашно насилие, включително сексуално насилие, генитално осакатяване на жени, насилствени бракове, насилствени аборт и стерилизация, сексуален тормоз и различни форми на кибернасилие. На жертвите следва да се предлагат специализирани услуги за подкрепа, независимо дали са подали официална жалба.

- (58) Специализираните служби за подкрепа следва да предоставят подкрепа на жертвите, съобразена със специалните им потребности. Такава подкрепа следва да се предоставя от лице от същия пол, когато това е поискано или целесъобразно и когато такова лице е на разположение. Въз основа на изискванията, установени в Директива 2012/29/ЕС, правната рамка трябва да бъде допълнена, за да се гарантира, че специализираните служби за подкрепа разполагат с всички необходими инструменти за предоставяне на целенасочена и многостранна подкрепа на жертвите с оглед на техните специални потребности. Такива услуги могат да се предоставят в допълнение към или като неразделна част от общите услуги за подкрепа на жертвите, които могат да ползват съществуващите структури, предоставящи специализирана подкрепа, като например специализирани служби за подкрепа на жените. Специализираната подкрепа може да се предоставя от публични органи, организации за подкрепа на жертвите или други неправителствени организации, като се вземат предвид географските особености и демографският състав на държавите членки. На тези органи или организации следва да се предоставят достатъчно човешки и финансови ресурси. Когато услугите се предоставят от неправителствени организации, държавите членки следва да гарантират, че тези организации получават подходящи средства.
- (59) Специализираните служби за жени могат да изпълняват решаващи функции в предоставянето на консултации и подкрепа за жертвите, включително центрове за подкрепа на жени, подслони за жени, телефонни линии за помощ, кризисни центрове за жертвите на изнасилване, центрове за насочване на жертвите на сексуално насилие и първични услуги за превенция. Те могат също така да бъдат предоставяни от неправителствени организации, ръководени от жени.

- (60) Жертвите обикновено имат многобройни потребности от защита и подкрепа. За ефективното удовлетворяване на тези потребности държавите членки следва да предоставят специализирани услуги за подкрепа на едно и също място, като координират услугите чрез звено за контакт или като улесняват достъпа до тези услуги посредством „онлайн достъп до едно гише“. „Онлайн достъпът до едно гише“ би гарантирал, че жертвите, които се намират в отдалечени райони или които не могат физически да стигнат до местата на предоставяне на такива специализирани услуги за подкрепа, също имат достъп до такива услуги. За „онлайн достъп до едно гише“ следва най-малкото да бъде създаден единен и актуализиран уебсайт, който съдържа цялата необходима информация за наличните услуги за подкрепа и защита и насоки за достъпа до тях. Този уебсайт следва да отговаря на изискванията за достъпност за хората с увреждания.
- (61) Жертвите имат индивидуални потребности от подкрепа предвид претърпяната травма. Специализираните служби за подкрепа следва да предоставят помощ на жертвите, която им осигурява възможност да упражняват правата си и подпомага процеса на тяхното възстановяване. Следва да има достатъчен брой и подходящо разпределени на територията на всяка държава членка специализирани служби за подкрепа, като се вземат предвид географските особености и демографският състав на съответната държава членка, както и предлагането на онлайн средства. За тази цел специализираната подкрепа следва да се предоставя, винаги когато е възможно, на разбираем за жертвата език и по начин, който е съобразен с възрастта на жертвата.
- (62) Специализираните служби за подкрепа, включително подслоните и кризисните центрове за жертвите на изнасилване, следва да се считат за изключително важни по време на кризи и извънредни ситуации, включително в случай на кризи в областта на здравеопазването. Целта следва да бъде тези услуги да продължат да се предлагат в ситуации, когато се наблюдава тенденция за нарастване на броя на случаите на домашно насилие и насилие над жени.

- (63) Помощ и подкрепа за жертвите следва да се предоставят преди, по време на и в рамките на подходящ срок след приключването на наказателното производство, например ако все още е необходимо медицинско лечение за справяне с тежките физически или психически последици от насилието или ако безопасността на жертвата е застрашена поради дадените от жертвата показания в хода на производството.
- (64) Травматичният характер на сексуалното насилие, включително изнасилването, налага да се реагира с особена чувствителност от страна на обучен и специализиран персонал. Жертвите на този вид насилие се нуждаят от незабавна подкрепа заради травмата в съчетание с незабавен съдебномедицински преглед за запазването на доказателства, необходими за бъдещото наказателно преследване. Следва да бъдат създадени достатъчно на брой кризисни центрове за жертвите на изнасилване или центрове за насочване на жертвите на сексуално насилие, които да бъдат разпределени по подходящ начин на територията на всяка държава членка, като се вземат предвид географските особености и демографският състав на съответната държава членка. Тези центрове може да бъдат част от съществуващата система на здравеопазване в държавата членка. По сходен начин жертвите на генитално осакатяване на жени, които често са момичета, обикновено се нуждаят от целенасочена подкрепа. Поради това държавите членки следва да гарантират, че предоставят целенасочена подкрепа, съобразена с тези жертви. Като се имат предвид специфичните особености на жертвите на такива престъпления и свързаната с тях уязвимост, при предоставянето на тази специализирана подкрепа следва да се спазват най-високите стандарти за неприкосновеност на личния живот и за поверителност.

- (65) Съгласно директиви 2004/113/ЕО, 2006/54/ЕО и 2010/41/ЕС сексуалният тормоз на работното място се счита за форма на дискриминация, основана на пола. Сексуалният тормоз на работното място има значителни отрицателни последици както за жертвите, така и за работодателите. Както на жертвите, така и на работодателите следва да се предоставят вътрешни или външни консултантски услуги, когато сексуалният тормоз на работното място е изрично криминализиран съгласно националното право. Такива услуги следва да включват информация относно начините за правилното третиране на случаи на сексуален тормоз на работното място и относно наличните средства за правна защита за отстраняването на извършителя от работното място.
- (66) Държавите членки се насърчават да гарантират, че националните линии за помощ са достъпни безплатно чрез единния номер на равнището на Съюза, а именно 116 016, в допълнение към съществуващите национални номера, и че те са достъпни денонощно. Обществеността следва да бъде подходящо информирана във връзка с наличието и използването на този единен номер. Следва да е възможно тези телефонни линии за помощ да бъдат управлявани от специализирани служби за подкрепа, включително специализирани служби за подкрепа на жени, в съответствие с националната практика. Съществуващите доставчици на телефонни линии за помощ, включително неправителствени организации, имат значителен опит в предоставянето на такива услуги. Предоставяната подкрепа чрез такива телефонни линии за помощ следва да включва консултации в кризисни ситуации и предоставяне на информация на жертвите относно услуги с личен контакт, като например подслони, специализирани служби за подкрепа, други имащи отношение социални и здравни служби или полицията. Телефонните линии за помощ за жертвите на престъпления следва да могат да насочват жертвите към специализирани служби за подкрепа, специализирани телефонни линии за помощ или и двете, когато това е необходимо и поискано.

(67) Подслоните и другите подходящи места за временно настаняване имат жизненоважно значение за защитата на жертвите от прояви на насилие. Освен да осигуряват безопасно място за престой, подслоните следва да предоставят необходимата подкрепа относно взаимосвързани проблеми, отнасящи се до здравето, включително психичното здраве, и финансовото положение на жертвите и благосъстоянието на техните деца, като крайната цел е жертвите да се подготвят за самостоятелен живот. Държавите членки следва да гарантират наличието на достатъчен брой подслони и други подходящи места за временно настаняване. Изразът „достатъчен брой“ има за цел да гарантира, че потребностите на всички жертви са удовлетворени както по отношение на местата за подслон, така и по отношение на специализираната подкрепа. В окончателния доклад от септември 2008 г. за дейността на работната група на Съвета на Европа за борба с насилието над жени, включително домашното насилие, се препоръчва безопасно настаняване в специализирани подслони за жени, достъпни във всеки регион, с капацитет за приемане на едно семейство на всеки 10 000 жители. Броят на местата за подслон обаче следва да зависи от реалистична оценка на действителната потребност. Самоличността на жертвите, които пребивават в такива подслони, следва да остане поверителна, за да се гарантира безопасността на жените. Подслоните следва да бъдат оборудвани да отговорят на специалните потребности на жените, включително чрез осигуряване на подслони само за жени. Следва да се осигурят подслони и други подходящи места за временно настаняване за зависими лица на възраст под 18 години. При все това безопасността и благосъстоянието на жертвите, които пребивават в такива подслони и места за настаняване, остават основен приоритет, по-специално когато жертви и зависими лица, които наближават зрелостта, споделят едно и също място за настаняване. Когато подслоните не са безплатни и държавите членки изискват заплащане от жертвите, когато те са настанени в подслони или места за временно настаняване, заплащането следва да бъде финансово приемливо и да не възпрепятства достъпа на жертвите до подслон или място за временно настаняване. Подслоните следва да осигуряват обучен и специализиран персонал, който да работи с жертвите и да им оказва подкрепа.

- (68) За ефективното справяне с отрицателните последици за децата мерките за подкрепа на децата следва да включват специализирани психологически консултации, съобразени с възрастта, свързаните с развитието потребности и личностните особености на детето, съчетани с педиатрични грижи, когато е необходимо, като предоставянето им следва да започне веднага щом компетентните органи имат разумни основания да смятат, че децата са жертви, включително, че са свидетели. При предоставянето на подкрепа на децата правата на детето, посочени в член 24 от Хартата, следва да бъдат първостепенно съображение.
- (69) Като се имат предвид последиците за цял живот от насилието над жени или домашното насилие за децата на родител, който е бил убит в резултат на такова престъпление, държавите членки следва да гарантират, че тези деца могат да се възползват в пълна степен от настоящата директива, по-специално чрез целенасочени мерки за защита и подкрепа, включително по време на съответни съдебни производства.
- (70) За да се гарантира безопасността на децата по време на евентуални посещения на извършителя на престъплението или заподозряното лице, което е носител на родителска отговорност с право на лични отношения съгласно определеното в приложимите национални правила в областта на гражданското право, държавите членки следва да гарантират, че се осигуряват неутрални места под наблюдение, включително служби за закрилата или благосъстоянието на детето, където тези посещения могат да се осъществят във висшия интерес на детето. При необходимост посещенията следва да се осъществяват в присъствието на служители по закрилата или благосъстоянието на детето. Когато е необходимо да се осигури временно настаняване, децата следва приоритетно да бъдат настанени заедно с носителя на родителската отговорност, който не е извършителят на престъплението или заподозряното лице. Следва винаги да се взема предвид висшият интерес на детето.

- (71) Жертвите на комбинирана дискриминация са изложени на повишен риск от насилие. Те биха могли да включват жени с увреждания, жени, които са зависими лица по отношение на своя статут или разрешение за пребиваване, жени мигранти без документи, жени, кандидатстващи за международна закрила, жени, бягащи от въоръжени конфликти, бездомни жени, жени с малцинствен расов или етнически произход, жени, живеещи в селски райони, проституиращи жени, жени с ниски доходи, задържани жени, лесбийки, гейове, бисексуални, транссексуални или интерсексуални лица, възрастни жени или жени с разстройства, свързани със злоупотребата на алкохол и наркотици. Следователно жертвите, подложени на комбинирана дискриминация, следва да получат специфична защита и подкрепа.
- (72) Жените с увреждания са изложени в непропорционално висока степен на насилие над жени и домашно насилие и поради своето увреждане често срещат трудности при достъпа до мерки за защита и подкрепа. Поради това държавите членки следва да гарантират, че те могат да се възползват пълноценно от правата, установени в настоящата директива, наравно с останалите лица, като същевременно обръщат необходимото внимание на изключителната уязвимост на тези жертви и на факта, че за тях вероятно е трудно да потърсят помощ.

- (73) Действията за предотвратяване на насилието над жени и домашното насилие следва да се основават на всеобхватен подход, включващ първични, вторични и третични мерки за превенция. Първичните мерки за превенция следва да имат за цел предотвратяване на насилието и биха могли да включват действия като кампании за повишаване на осведомеността и целенасочени образователни програми с цел осигуряване на по-голямо разбиране сред широката общественост за различните прояви на всички форми на насилие и последиците от тях и за увеличаване на осведомеността за съгласието в междуличностните отношения от ранна възраст. Вторичните мерки за превенция следва да имат за цел ранното откриване на насилието и предотвратяването на неговото развитие или ескалация на ранен етап. Третичните мерки за превенция следва да бъдат насочени към предотвратяване на повторното извършване на престъпления и повторното виктимизиране и към правилното справяне с последиците от насилието и биха могли да включват насърчаване на намесата на странични наблюдатели, центрове за ранна намеса и програми за намеса.
- (74) Държавите членки следва да предприемат подходящи мерки за превенция. Тези мерки биха могли да включват кампании за повишаване на осведомеността, за да се противодейства на насилието над жени и домашното насилие. Превенцията може да намери място и във формалното образование, по-специално чрез повишаването на сексуалното образование, социално-емоционалните компетенции, емпатията и изграждането на здравословни и изпълнени с уважение отношения. Като вземат предвид езиковите бариери и различните равнища на грамотност и способности, държавите членки следва да съсредоточат целенасочени мерки върху групите, изложени на повишен риск, които включват деца, като се вземат предвид тяхната възраст и зрялост, хората с увреждания, лицата с разстройства, свързани със злоупотребата на алкохол и наркотици, както и лесбийките, гейовете, бисексуалните, транссексуалните или интерсексуалните лица.

- (75) Държавите членки следва да предприемат мерки за предотвратяване на появата на вредни основани на пола стереотипи, за да се изкорени идеята за малоценност на жените или за стереотипните роли на жените и мъжете. Това би могло да включва и мерки, насочени към това да се гарантира, че културата, обичаите, религията, традицията или честта не се възприемат като оправдание за престъпленията насилие над жени или домашно насилие, или водят до по-снизходителен подход към тези престъпления. Мерките за превенция следва да насърчават мъжете и момчетата да действат като положителни ролеви модели в подкрепа на равенството между мъжете и жените, но също така следва да са насочени към преодоляване на стереотипите, при които мъжете са възпрепятствани да потърсят помощ в ситуации на насилие, насочено срещу тях. Като се има предвид, че от много ранна възраст децата са изложени на основани на пола роли, които формират тяхното самовъзприемане и оказват влияние върху академичния и професионалния им избор, както и на очаквания за техните роли на жени и мъже през целия им живот, от решаващо значение е да се обърне внимание на основаните на пола стереотипи още при образованието и грижите в ранна детска възраст.
- (76) За да се съсредоточат ресурсите там, където са най-необходими, изискването за предприемане на мерки за превенция във връзка с повишаването на осведомеността относно гениталното осакатяване на жени и принудителните бракове и обхватът на тези мерки следва да бъдат съизмерими с броя на лицата, изложени на риск или засегнати от тази практика в съответната държава членка.

(77) За да се гарантира, че жертвите биват идентифицирани и получават подходяща подкрепа и защита, държавите членки следва да гарантират, че служителите, които има вероятност да влязат в контакт с жертвите, преминават обучение и получават целенасочена информация. От съдебните служители следва да се изисква да получават такова обучение само ако има вероятност да влязат в контакт с жертвите и само до ниво, подходящо за контакта, който имат с жертвите. Следва да се насърчава обучение за адвокати, прокурори и съдии, както и за практикуващи специалисти, които предоставят услуги за подкрепа на жертвите или за възстановително правосъдие. Такова обучение следва да включва, когато е целесъобразно, обучение относно конкретните служби за подкрепа, към които жертвите следва да бъдат насочени, или специализирано обучение, когато тяхната работа е насочена към жертви със специални потребности, както и специално психологическо обучение. Обучението следва да обхваща риска от сплашване и повторно и вторично виктимизиране и тяхното предотвратяване, както и наличието на мерки за защита и подкрепа за жертвите. С цел предотвратяване и адекватно справяне със случаи на сексуален тормоз на работното място лицата с надзорни функции също следва да преминат обучение, когато сексуалният тормоз на работното място е изрично криминализиран съгласно националното право. Тези лица следва също да получават информация относно риска от насилие от трето лице. Насилието от трето лице се отнася до насилие, на което може да е подложен персоналът на работното място и което се причинява от лице, различно от колега, и включва случаи като например медицински сестри, подложени на сексуален тормоз от пациент.

- (78) За да се установи всеобхватен подход за предотвратяване и борба с всички форми на насилие над жени и домашно насилие, държавите членки следва да гарантират, че съответните служители и специалисти получават обучение за координирано мултидисциплинарно сътрудничество, за да се гарантира, че съответните държавни служби и органи разглеждат бързо насочените към тях случаи и че в разглеждането на такива случаи участват съответните специалисти, включително в областта на медицинските, правните, образователните или социалните услуги. Държавите членки следва да са тези, които решават как да организират такова обучение. Задълженията в настоящата директива не следва да се тълкуват като накърняващи автономността на висшите учебни заведения.
- (79) С цел справянето с подаването на недостатъчно сигнали държавите членки следва също така да установят връзка с правоохранителните органи за разработване на обучение, по-специално относно вредните основани на пола стереотипи, но и за предотвратяване на престъпления предвид техния обикновено близък контакт с групи, изложени на риск от насилие, и жертви.
- (80) Следва да се създадат програми за намеса с цел предотвратяване и свеждане до минимум на риска от извършване на престъпления на насилие над жени или домашно насилие. Програмите за намеса следва да се изпълняват от обучени и квалифицирани специалисти. Програмите за намеса следва да бъдат насочени конкретно към осигуряване на безопасни отношения и към обучението на извършители на престъпление или на лица, за които има риск да станат извършители на престъпление, за това как да възприемат ненасилническо поведение в междуличностните отношения и как да противодействат на моделите на насилническо поведение. Държавите членки биха могли да използват общи стандарти и насоки, изготвени от Европейския институт за равенство между половете за програмите за намеса.

- (81) Информация относно наличните програми за намеса следва да се предоставя на извършител на престъпление или лице, заподозряно в насилие, попадащо в обхвата на настоящата директива, по отношение на което е издадена незабавна заповед за забрана, ограничителна заповед или заповед за защита.
- (82) По отношение на престъпления, съставляващи изнасилване, извършителите на престъпление следва да бъдат насърчавани да участват в програми за намеса, за да се намали рискът от рецидив.
- (83) Държавите членки следва да приемат и прилагат ефективни, всеобхватни и координирани политики, обхващащи всички съответни мерки за предотвратяване и борба с всички форми на насилие над жени и домашно насилие. Тези политики следва да поставят правата на жертвата в центъра на всички мерки. Държавите членки следва да имат право да решават кои органи са определени или създадени като официални органи, отговарящи за координирането, прилагането, мониторинга и оценката на политиките и мерките за предотвратяване и борба с всички форми на насилие, обхванати от настоящата директива, в съответствие с принципа на процесуална автономия на държавите членки, при условие че тези органи разполагат с необходимите правомощия за изпълнение на задачите, предвидени в настоящата директива. Държавите членки следва да осигурят минимална координация на централно равнище, както и, когато е целесъобразно, на регионално или местно равнище, в съответствие с националното право и без да се засяга разпределението на компетентността във всяка държава членка. Тази координация би могла да бъде част от националните планове за действие.

- (84) Организациите на гражданското общество, включително неправителствените организации, работещи с жертвите, включват широк кръг от участници с множество функции и правомощия. Такива организации предоставят ценен експертен опит и тяхното участие и принос биха могли да бъдат от полза по време на разработването, изпълнението и свързаните с това процеси на мониторинг на правителствените политики.
- (85) Като част от усилията за борба с насилието над жени и домашното насилие държавите членки следва да приемат национални планове за действие.
- (86) За да се гарантира, че жертвите на престъпления на кибернасилие, посочени в настоящата директива, могат ефективно да упражняват правото си на премахване на незаконни материали, свързани с такива престъпления, държавите членки следва да насърчават сътрудничеството между съответните доставчици на посреднически услуги за целите на саморегулирането. За да се гарантира ранното откриване на такива материали и ефективната реакция в такива случаи, както и предоставянето на подходяща помощ и подкрепа на жертвите на тези престъпления, държавите членки следва също така да улеснят създаването или повишаването на осведомеността за действащи мерки за саморегулиране, имащи доброволен характер, например кодекси за поведение. Това улесняване следва да включва мерки за саморегулиране за откриването на системни рискове, по-специално за укрепване на механизмите за справяне с кибернасилието и подобряване на обучението на тези доставчици на посреднически услуги, които участват в предотвратяването на насилието и оказват помощ и подкрепа на жертвите. Такива мерки за саморегулиране биха могли да допълнят действията на равнището на Съюза, по-специално съгласно Регламент (ЕС) 2022/2065.

- (87) Обменът на най-добри практики и консултациите по индивидуални случаи в рамките на правомощията на Евроюст, Европейската съдебна мрежа по наказателноправни въпроси и други съответни агенции на Съюза биха могли да бъдат много ценни за предотвратяването и борбата с всички форми на насилие над жени и домашно насилие.
- (88) Политиките за адекватно справяне с насилието над жени и домашното насилие могат да бъдат изготвени единствено въз основа на изчерпателни и съпоставими дезагрегирани данни. За ефективния мониторинг на развитието в държавите членки държавите членки се приканват също така да провеждат редовно проучвания. Това би могло да се прави, като се използва хармонизираната методика на Комисията (Евростат).
- (89) Държавите членки следва да гарантират, че събраните за целите на настоящата директива данни са ограничени до строго необходимото за наблюдение на разпространението на насилието над жени и домашното насилие и на тенденциите при тях и за изготвяне на нови стратегии на политиката в тази област. Държавите членки следва да предоставят изискваните данни на Европейския институт за равенство между половете с оглед постигане на съпоставимост, оценка и анализ на тези данни на равнището на Съюза.

- (90) Всяко обработване на лични данни, извършено съгласно настоящата директива, включително обменът или предаването на лични данни от компетентните органи, трябва да се извършва в съответствие с Регламент (ЕС) 2016/679 и директиви 2002/58/ЕО¹³ и (ЕС) 2016/680 на Европейския парламент и на Съвета. Всяко обработване на лични данни от институциите, органите, службите или агенциите на Съюза трябва да се извършва в съответствие с регламенти (ЕС) 2016/794¹⁴, (ЕС) 2018/1725¹⁵ и (ЕС) 2018/1727¹⁶ на Европейския парламент и на Съвета или с всички други приложими правила на Съюза относно защитата на данните.
- (91) С настоящата директива се установяват минимални правила и поради това държавите членки са свободни да приемат или запазят по-строги наказателноправни правила относно определянето на престъпленията и наказанията в областта на насилието над жени. По отношение на разпоредбите на настоящата директива относно правата на жертвите държавите членки могат да въведат или запазят разпоредби с по-високи стандарти, включително такива, които осигуряват по-високо равнище на защита и подкрепа за жертвите.

¹³ Директива 2002/58/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 юли 2002 г. относно обработката на лични данни и защита на правото на неприкосновеност на личния живот в сектора на електронните комуникации (Директива за правото на неприкосновеност на личния живот и електронните комуникации) (ОВ L 201, 31.7.2002 г., стр. 37).

¹⁴ Регламент (ЕС) 2016/794 на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2016 г. относно Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество в областта на правоприлагането (Европол) и за замяна и отмяна на решения 2009/371/ПВР, 2009/934/ПВР, 2009/935/ПВР, 2009/936/ПВР и 2009/968/ПВР на Съвета (ОВ L 135, 24.5.2016 г., стр. 53).

¹⁵ Регламент (ЕС) 2018/1725 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2018 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от институциите, органите, службите и агенциите на Съюза и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Регламент (ЕО) № 45/2001 и Решение № 1247/2002/ЕО (ОВ L 295, 21.11.2018 г., стр. 39).

¹⁶ Регламент (ЕС) 2018/1727 на Европейския парламент и на Съвета от 14 ноември 2018 г. относно Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество в областта на наказателното правосъдие (Евроюст) и за замяна и отмяна на Решение 2002/187/ПВР на Съвета (ОВ L 295, 21.11.2018 г., стр. 138).

- (92) Тъй като целта на настоящата директива, а именно предотвратяването и борбата с насилието над жени и домашното насилие в Съюза въз основа на общи минимални правила, не може да бъде постигната в достатъчна степен от държавите членки, а поради обхвата и последиците от предвидените мерки може да бъде по-добре постигната на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 ДЕС. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в посочения член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигането на тази цел.
- (93) В съответствие с член 3 от Протокол № 21 относно позицията на Обединеното кралство и Ирландия по отношение на пространството на свобода, сигурност и правосъдие, приложен към ДЕС и към ДФЕС, Ирландия, с писмо от 22 юни 2022 г., е нотифицирала желанието си да участва в приемането и прилагането на настоящата директива,
- (94) В съответствие с членове 1 и 2 от Протокол № 22 относно позицията на Дания, приложен към ДЕС и към ДФЕС, Дания не участва в приемането на настоящата директива и не е обвързана от нея, нито от нейното прилагане.
- (95) Европейският надзорен орган по защита на данните беше консултиран в съответствие с член 42, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2018/1725 и прие становище на 5 април 2022 г.,

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

Глава 1

Общи разпоредби

Член 1

Предмет и обхват

1. С настоящата директива се установяват правила за предотвратяване и борба с насилието над жени и домашното насилие. С нея се установяват минимални правила относно:
 - а) определянето на престъпленията и наказанията в областите на сексуалната експлоатация на жени и деца и компютърната престъпност;
 - б) правата на жертвите на всички форми на насилие над жени или домашно насилие преди, по време на и в рамките на подходящ срок след приключване на наказателното производство;
 - в) защитата и подкрепата за жертвите, превенцията и ранната намеса.
2. Глави 3—7 се прилагат за всички жертви на престъпления на насилие над жени и на домашно насилие, независимо от пола им. Такива жертви са всички жертви на деяния, криминализирани съгласно глава 2, и жертви на всякакви други прояви на насилие над жени или домашно насилие, които са криминализирани съгласно други правни актове на Съюза или съгласно националното право.

Член 2

Определения

За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

- а) „насилие над жени“ означава всички прояви на насилие, основано на пола, които са насочени срещу жена или момиче, поради това, че тя е жена или момиче, или които засягат жените или момичетата в непропорционално висока степен, които водят или е вероятно да доведат до физически, сексуални, психически или икономически вреди или страдание, включително заплахи за такова насилие, принуда или неоснователно лишаване от свобода, независимо дали се извършват в рамките на обществения или личния живот;
- б) „домашно насилие“ означава всички прояви на физическо, сексуално, психическо или икономическо насилие, които се извършват в семейството или в домакинството, независимо от биологичните или правните семейни връзки, или между бивши или настоящи съпрузи или партньори, независимо дали извършителят на престъплението живее или е живял заедно с жертвата;
- в) „жертва“ означава всяко лице, независимо от неговия пол, което е претърпяло вреда, причинена пряко от насилие над жени или домашно насилие, включително деца, които са претърпели вреда, защото са станали свидетели на домашно насилие;
- г) „доставчик на хостинг услуги“ означава доставчик на услуги „хостинг“ съгласно определението в член 3, буква ж), точка iii) от Регламент (ЕС) 2022/2065;
- д) „доставчик на посреднически услуги“ означава доставчик на посредническа услуга съгласно определението в член 3, буква ж) от Регламент (ЕС) 2022/2065;

- е) „дете“ означава всяко физическо лице на възраст под 18 години;
- ж) „зависимо лице“ означава дете на жертвата или всяко друго лице, различно от извършителя на престъплението или заподозряното лице, което живее в същото домакинство като жертвата и за което жертвата полага грижи и предоставя подкрепа;
- з) „компетентен орган“ означава всеки публичен орган, определен съгласно националното право като компетентен да изпълнява задължения, предвидени в настоящата директива.

Глава 2

Престъпления, свързани със сексуалната експлоатация на жени и деца, и компютърни престъпления

Член 3

Генитално осакатяване на жени

Държавите членки гарантират, че следното умишлено деяние се наказва като престъпление:

- а) обрязване, инфибулация или извършване на всякакво друго цялостно или частично осакатяване на големите срамни устни, малките срамни устни или клитора;
- б) принуждаване или склоняване на жена или момиче да претърпи някое от изброените в буква а).

Член 4
Принудителен брак

Държавите членки гарантират, че следното умишлено деяние се наказва като престъпление:

- а) принуждаване на пълнолетно лице или дете да сключат брак;
- б) подмамване на пълнолетно лице или дете на територията на държава, различна от държавата им на пребиваване, с цел принуждаване на това пълнолетно лице или дете да сключат брак.

Член 5
Споделяне без съгласие на интимни или манипулирани материали

1. Държавите членки гарантират, че следното умишлено деяние се наказва като престъпление:
 - а) осигуряване на достъп на обществеността, чрез информационни и комуникационни технологии (ИКТ), на изображения, видеоматериали или подобни материали, изобразяващи явни сексуални дейности или интимните части на дадено лице, без съгласието на това лице, когато има вероятност това деяние да предизвика тежки вреди на това лице;
 - б) създаване, манипулиране или изменение и последващо осигуряване на достъп на обществеността, чрез ИКТ, до изображения, видеоматериали или подобни материали, които създават представата, че дадено лице участва в явни сексуални действия, без съгласие на лицето, когато има вероятност това деяние да причини тежки вреди на това лице;

- в) отправяне на заплаха за извършване на деянията, посочени в буква а) или б), за да се принуди дадено лице да извърши, да се съгласи с извършването или да се въздържа от извършването на определено действие.

2. Параграф 1, букви а) и б) от настоящия член не засяга задължението за зачитане на правата, свободите и принципите, установени в Хартата, и се прилага, без да се засягат основните принципи, свързани със свободата на изразяване на мнение и свободата на информация и свободата на изкуството и науката, въведени в правото на Съюза или в националното право.

Член 6 *Киберследене*

Държавите членки гарантират, че се наказва като престъпление умишленото многократно или непрекъснато поставяне на друго лице под наблюдение без неговото съгласие или законно разрешение за такова наблюдение чрез ИКТ с цел преследване или наблюдение на придвижването или дейността на това лице, когато има вероятност това деяние да причини тежки вреди на въпросното лице.

Член 7 *Кибертормоз*

Държавите членки гарантират, че следното умишлено деяние се наказва като престъпление:

- а) многократна или непрекъсната проява на заплашително поведение чрез ИКТ, насочено срещу дадено лице, най-малкото когато това поведение включва заплахи за извършване на престъпления, когато това поведение е вероятно да причини основателен страх на лицето за собствената му безопасност или за сигурността на зависимите лица;

- б) проява, заедно с други лица, чрез ИКТ и по такъв начин, че да стане обществено достояние, на заплашително или обидно поведение, насочено срещу дадено лице, когато това поведение е вероятно да причини тежки психически вреди на това лице;
- в) нежелано изпращане, чрез ИКТ, на дадено лице на изображение, видеоматериал или друг подобен материал, изобразяващ гениталии, когато това деяние е вероятно да причини тежки психически вреди на това лице;
- г) осигуряване на достъп на обществеността, чрез ИКТ, до материали, съдържащи личните данни на дадено лице, без съгласието на това лице, с цел подбуждане на други лица към причиняване на физически или тежки психически вреди на това лице.

Член 8

Подбуждане към насилие или омраза в киберпространството

1. Държавите членки гарантират, че умишленото подбуждане към насилие или омраза, насочено срещу група лица или срещу член на такава група, определена въз основа на пола, посредством публично разпространяване, чрез ИКТ, на материали, съдържащи такова подбуждане, се наказва като престъпление.
2. За целите на параграф 1 държавите членки могат да изберат да налагат наказания само за деяния, които са извършени по начин, който може да наруши обществения ред, или са заплашителни, обидни или оскърбителни.

Член 9

Подбудителство, помагачество и опит за извършване на престъпление

1. Държавите членки гарантират, че се наказва като престъпление подбуждането към извършване на някое от престъпленията, посочени в членове 3—6 и член 7, първа алинея, буква б).
2. Държавите членки гарантират, че се наказва като престъпление помагачеството за извършване на някое от престъпленията, посочени в член 3, първа алинея, буква а) и членове 4—8.
3. Държавите членки гарантират, че се наказва като престъпление опитът за извършване на някое от престъпленията, посочени в членове 3 и 4.

Член 10

Наказания

1. Държавите членки гарантират, че престъпленията, посочени в членове 3—9, се наказват с ефективни, пропорционални и възпиращи наказания.
2. Държавите членки гарантират, че за престъпленията, посочени в член 3, се предвижда максимално наказание лишаване от свобода от най-малко пет години.
3. Държавите членки гарантират, че за престъпленията, посочени в член 4, се предвижда максимално наказание лишаване от свобода от най-малко три години.

4. Държавите членки гарантират, че за престъпленията, посочени в членове 5 и 6, член 7, първа алинея, букви а), б) и г) и член 8, се предвижда максимално наказание лишаване от свобода от най-малко една година.

Член 11

Отегчаващи обстоятелства

Доколкото посочените по-долу обстоятелства не са част от елементите от състава на престъпленията, посочени в членове 3—8, държавите членки вземат необходимите мерки, за да гарантират, че във връзка със съответните престъпления, посочени в същите членове, едно или повече от посочените по-долу обстоятелства могат, в съответствие с националното право, да се считат за отегчаващи обстоятелства:

- а) престъплението или друго престъпление на насилie над жени или домашно насилie е било извършено многократно;
- б) престъплението е извършено спрямо лице, изпаднало в положение на уязвимост поради определени обстоятелства, например в положение на зависимост или в състояние на физическо, психическо, интелектуално или сетивно увреждане;
- в) престъплението е извършено срещу дете;
- г) престъплението е извършено в присъствието на дете;
- д) престъплението е извършено от две или повече лица, действащи заедно;
- е) престъплението е предхождано или съпроводено от изключителни нива на насилie;

- ж) престъплението е извършено с употреба на оръжие или заплахата за употреба на оръжие;
- з) престъплението е извършено с използване на сила или заплахата за използване на сила или чрез принуда;
- и) деянието е причинило смъртта на жертвата или тежки физически или психически вреди на жертвата;
- й) извършителят на престъплението вече е осъждан за престъпления от същия характер;
- к) престъплението е извършено срещу бивш/а или настоящ/а съпруг/съпруга или партньор;
- л) престъплението е извършено от член на семейството или лице, което живее заедно с жертвата;
- м) престъплението е извършено чрез злоупотреба с установено положение на доверие, власт или влияние;
- н) престъплението е извършено срещу лице, защото това лице е обществен представител, журналист или защитник на правата на човека;
- о) целта на престъплението е да се запази или възстанови така наречената „чест“ на дадено лице, семейство, общност или друга подобна група;
- п) целта на престъплението е жертвата да бъде наказана за нейната сексуална ориентация, пол, цвят на кожата, религия, социален произход или политически убеждения.

Член 12
Компетентност

1. Всяка държава членка предприема необходимите мерки за установяване на своята компетентност по отношение на престъпленията, посочени в членове 3 – 9, когато:
 - а) престъплението е извършено изцяло или отчасти на нейна територия;
 - б) извършителят е неин гражданин.
2. Дадена държава членка уведомява Комисията, когато реши да разшири компетентността си по отношение на престъпленията, посочени в членове 3 – 9, които са извършени извън нейната територия, когато:
 - а) престъплението е извършено срещу неин гражданин или срещу лице, което обичайно пребивава на нейната територия;
 - б) извършителят на престъплението обичайно пребивава на нейната територия.
3. Държавите членки гарантират, че тяхната компетентност, установена за престъпленията, посочени в членове 5—9, обхваща и случаи, когато престъплението е извършено чрез ИКТ, достъпът до които е осъществен от тяхната територия, независимо дали доставчикът на посредническите услуги е разположен на тяхната територия.

4. В случаите, посочени в параграф 1, буква б) от настоящия член, всяка държава членка гарантира, че нейната компетентност, установена за престъпленията, посочени в членове 3 и 4, не е подчинена на условието посоченото в същите членове деяние да се наказва като престъпления в държавата, в която е извършено.
5. В случаите, посочени в параграф 1, буква в), държавите членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че упражняването на тяхната компетентност не е подчинено на условието наказателното преследване да може да бъде образувано само вследствие на подаване на сигнал от жертвата на мястото на извършване на престъплението, или вследствие на съобщаване от страна на държавата, в която е извършено престъплението.

Член 13

Давностни срокове

1. Държавите членки вземат необходимите мерки, за да предвидят давностен срок, който позволява извършването на разследване, наказателно преследване, съдебно производство и постановяване на окончателен съдебен акт за престъпленията, посочени в членове 3—9, достатъчно време след извършването на тези престъпления, за да се противодейства ефективно на такива престъпления. Давностният срок трябва да е съизмерим с тежестта на съответното престъпление.
2. Когато жертвата е дете, давностният срок за престъпленията, посочени в член 3, започва да тече най-рано, когато жертвата навърши 18 години.

Глава 3

Защита на жертвите и достъп до правосъдие

Член 14

Сигнали за насилие над жени или домашно насилие

1. В допълнение към правата на жертвите при подаване на жалба съгласно член 5 от Директива 2012/29/ЕС, държавите членки гарантират, че жертвите могат да подадат до компетентните органи сигнали за прояви на насилие над жени или домашно насилие по канали, които са достъпни, лесни за използване, безопасни и на разположение на жертвите. Това включва, най-малко за киберпрестъпленията, посочени в членове 5—8 от настоящата директива, възможността за подаване на сигнали онлайн или чрез други достъпни и сигурни ИКТ, без да се засягат националните процесуални правила относно оформянето на подаването на сигнали онлайн.

Държавите членки гарантират, че възможността за подаване на сигнали онлайн или чрез други достъпни и сигурни ИКТ включва възможността за представяне на доказателства чрез средствата, посочени в първа алинея, без да се засягат националните процедурни правила относно оформянето на представянето на доказателства.

2. Държавите членки гарантират, че жертвите имат достъп до правна помощ в съответствие с член 13 от Директива 2012/29/ЕС. Държавите членки могат да разширят обхвата на правната помощ за жертвите, подаващи сигнали за престъпления, когато това е предвидено в националното право.

3. Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да насърчат всяко лице, което знае или подозира добросъвестно, че е извършено насилие над жени или домашно насилие или че може да се очаква извършването на насилие, да подаде сигнал за това до компетентните органи без страх от отрицателни последици.
4. Държавите членки гарантират, че здравните специалисти, за които се прилагат задължения за поверителност, могат да съобщят на компетентните органи, когато имат разумни основания да считат, че е налице непосредствен риск от нанасяне на тежки физически вреди на лице като резултат от насилие над жени или домашно насилие.
5. Държавите членки гарантират, че когато жертвата е дете, без да се засягат правилата за адвокатската тайна или, когато е предвидено в националното право, тайната на изповедта или равностойни принципи, специалистите, за които се прилагат задължения за поверителност съгласно националното право, могат да съобщят на компетентните органи, когато имат разумни основания да считат, че на детето са били нанесени тежки физически вреди вследствие на насилие над жени или домашно насилие.
6. Когато деца подават до компетентните органи сигнали за прояви на насилие над жени или домашно насилие, държавите членки гарантират, че процедурите за подаване на сигнали са безопасни, поверителни, разработени и достъпни по подходящ за децата начин и разработени и достъпни на подходящ за децата език, в съответствие с възрастта и зрелостта на детето.

Държавите членки гарантират, че специалистите, които са обучени да работят с деца, помагат при прилагането на процедурите за подаване на сигнали, за да се гарантира, че те обслужват висшия интерес на детето.

Държавите членки гарантират, че когато носителят на родителска отговорност участва в проявата на насилие, способността на детето да подава сигнал във връзка с това не зависи от съгласието на носителя на родителската отговорност и че компетентните органи предприемат необходимите мерки за защита на безопасността на детето, преди това лице да бъде информирано за сигнала.

Член 15

Разследване и наказателно преследване

1. Държавите членки гарантират, че лицата, отделите или службите, които извършват разследване и наказателно преследване на прояви на насилие над жени или домашно насилие, разполагат с подходящ експертен опит в тази област и с ефективни инструменти за разследване за целите на ефективното разследване и наказателно преследване на такива прояви, особено за събиране, анализиране и обезпечаване на електронни доказателства в случаи на киберпрестъпления, посочени в членове 5—8.
2. Държавите членки гарантират, че сигналите за прояви на насилие над жени или домашно насилие се обработват и предават незабавно на компетентните органи за целите на разследване и наказателно преследване и за приемане на мерки за защита съгласно член 19, когато е необходимо.
3. Когато компетентните органи имат разумни основания да подозират, че може да е извършено престъпление, те без неоправдано забавяне разследват ефективно, при получена жалба или по своя инициатива, прояви на насилие над жени или домашно насилие. Те гарантират оформянето на официален протокол, и съхраняват данни за съответните констатации и доказателства в съответствие с националното право.

4. За да спомогнат за доброволното обезпечаване на доказателства, по-специално в случаи на сексуално насилие, компетентните органи, без неоправдано забавяне, насочват жертвите към съответните здравни специалисти или към службите за подкрепа, посочени в членове 25, 26 и 27, специализирани да подпомагат в обезпечаването на доказателства. Жертвите се информират за значението на събирането на такива доказателства във възможно най-кратък срок.
5. Държавите членки гарантират, че разследването или наказателното преследване на случаи на изнасилване не зависят от това дали жертвата или представителят на жертвата подава сигнал за деянието, или от подаването на жалба от страна на жертва или представител на жертвата, и че наказателното производство не се прекратява единствено поради оттеглянето на сигнала или жалбата.

Член 16

Индивидуална оценка с цел установяване на потребностите на жертвите от защита

1. В допълнение към изискванията на индивидуалната оценка съгласно член 22 от Директива 2012/29/ЕС държавите членки гарантират, че изискванията, посочени в настоящия член, са изпълнени най-малко по отношение на жертвите на сексуално насилие и домашно насилие.
2. На възможно най-ранен етап, например при първия контакт с компетентните органи или във възможно най-кратък срок след първия контакт с тях, специалните потребности на жертвата от защита се установяват посредством индивидуална оценка, когато е целесъобразно - в сътрудничество с всички съответни компетентни органи.

3. Индивидуалната оценка, посочена в параграф 2, се съсредоточава върху риска, който представлява извършителят на престъплението или заподозряното лице. Този риск може да включва някой от следните елементи:
- а) риска от повтарящо се насилие;
 - б) риска от телесна или психическа вреда;
 - в) възможната употреба и достъп до оръжия;
 - г) дали извършителят на престъплението или заподозряното лице живее с жертвата;
 - д) дали извършителят на престъплението или заподозряното лице злоупотребява с наркотици или алкохол;
 - е) насилие над деца;
 - ж) въпроси, свързани с психичното здраве; или
 - з) поведение, изразяващо се в преследване.
4. При индивидуалната оценка, посочена в параграф 2, се вземат предвид личностните особености на жертвата, включително дали жертвата е подложена на дискриминация, основана на комбинация от пол и друго основание или основания за дискриминация, посочени в член 21 от Хартата (наричана по-долу „комбинирана дискриминация“), и поради това е изложена на повишен риск от насилие, и личното описание и оценка на жертвата за ситуацията. Тя се извършва във висшия интерес на жертвата, като се обръща специално внимание на необходимостта да се избегне вторичното и повторното виктимизиране.

5. Държавите членки гарантират, че компетентните органи предприемат подходящи мерки за защита по отношение на жертвата, като надлежно вземат предвид индивидуалната оценка, посочена в параграф 2. Тези мерки могат да включват:
- а) мерките по членове 23 и 24 от Директива 2012/29/ЕС;
 - б) издаване на незабавни заповеди за забрана, ограничителни заповеди и заповеди за защита съгласно член 19 от настоящата директива;
 - в) мерки, различни от посочените в букви а) и б) от настоящия параграф, за справяне с поведението на извършителя на престъплението или заподозряното лице, по-специално съгласно член 37 от настоящата директива.
6. Когато е целесъобразно, индивидуалната оценка, посочена в параграф 2, се извършва в сътрудничество с други съответни компетентни органи, в зависимост от етапа на производството, и съответните служби за подкрепа, като например центрове за защита на жертвите, специализирани служби, социални служби, здравни специалисти, подслони, специализирани служби за подкрепа и други съответни заинтересовани страни.
7. Компетентните органи редовно преразглеждат индивидуалната оценка, посочена в параграф 2, и когато е целесъобразно, предприемат нови или актуализират текущите мерки за защита в съответствие с параграф 5, за да гарантират, че те съответстват на настоящото положение на жертвата.
8. По отношение на зависимите от жертвата лица се счита, че те имат специални потребности от защита, без да бъдат подлагани на индивидуалната оценка, посочена в параграф 2, освен когато има признаци, че те нямат специални потребности от закрила.

Член 17

Индивидуална оценка на потребностите на жертвите от подкрепа

1. Държавите членки гарантират, че компетентните органи оценяват индивидуалните потребности на жертвата от подкрепа, предвидена в глава 4, като вземат предвид индивидуалната оценка, посочена в член 16. Компетентните органи оценяват индивидуалните потребности от подкрепа на зависимите лица, както е предвидено в глава 4, освен когато има признаци, че те нямат специални потребности от подкрепа.
2. Към индивидуалната оценка на потребностите от подкрепа на жертвите съгласно параграф 1 от настоящия член се прилага член 16, параграфи 4, 6 и 7.

Член 18

Насочване към служби за подкрепа

1. Когато при оценките, посочени в членове 16 и 17, се установяват специални потребности от подкрепа или защита или когато жертвата поиска подкрепа, държавите членки гарантират, че службите за подкрепа, например специализирани служби за подкрепа, в сътрудничество с компетентните органи, се свързват с жертвите, за да им предложат подкрепа, като надлежно вземат предвид тяхната безопасност. Държавите членки могат да обвържат такъв контакт със съгласието на жертвата.
2. Компетентните органи отговарят без неоправдано забавяне и по координиран начин на искането на жертвата за защита и подкрепа.

3. Държавите членки гарантират, че при необходимост компетентните органи могат да насочат децата жертви към служби за подкрепа, при необходимост, без предварителното съгласие на носителите на родителска отговорност.
4. Когато е необходимо да се гарантира, че жертвата получава подходяща подкрепа и защита, държавите членки гарантират, че компетентните органи предават съответните лични данни относно жертвата и положението на жертвата на съответните служби за подкрепа. Такива данни се предават по поверителен начин. Държавите членки могат да обвържат предаването на такива данни със съгласието на жертвата.
5. Службите за подкрепа съхраняват личните данни толкова дълго, колкото е необходимо за предоставянето на услуги на подкрепа, и при всички случаи не по-дълго от пет години след последния контакт между службите за подкрепа и жертвата.

Член 19

Незабавни заповеди за забрана, ограничителни заповеди и заповеди за защита

1. Държавите членки гарантират, че в ситуации на непосредствена опасност за здравето или безопасността на жертвата или на зависимите от нея лица компетентните органи получават правомощието да издават, без неоправдано забавяне, заповеди, с които разпореждат на извършителя на насилие или на лице, заподозряно в насилие, попадащо в обхвата на настоящата директива, да напусне жилището на жертвата или на зависимите от нея лица за достатъчно време и с които забраняват на извършителя или заподозряното лице да влиза или да се приближава на по-малко от определено разстояние до жилището, да влиза на работното място на жертвата или да установява контакт с жертвата или зависимите от нея лица по какъвто и да е начин.

Заповедите, посочени в първа алинея от настоящия параграф, имат незабавно действие и издаването им не зависи от това дали жертвата е подала сигнал за престъплението, или дали е започната индивидуална оценка съгласно член 16.

2. Държавите членки гарантират, че компетентните органи разполагат с правомощието да издават ограничителни заповеди или заповеди за защита с цел осигуряването на защита, докато е необходимо за жертвите, срещу всякакви прояви на насилие, обхванати от настоящата директива.
3. Когато жертвата е пълнолетно лице, държавите членки могат да изискват, в съответствие с националното си право, незабавните заповеди за забрана, ограничителните заповеди и заповедите за защита, предвидени в параграфи 1 и 2, да се издават по искане на жертвата.
4. Държавите членки гарантират, когато е от значение за безопасността на жертвата, че компетентните органи уведомяват жертвите за възможността да поискат издаването на незабавни заповеди за забрана, ограничителни заповеди или заповеди за защита, както и за възможността да поискат трансгранично признаване на заповедите за защита съгласно Директива 2011/99/ЕС¹⁷ или Регламент (ЕС) № 606/2013¹⁸ на Европейския парламент и на Съвета.
5. Всяко нарушаване на незабавните заповеди за забрана, ограничителни заповеди или заповеди за защита трябва да подлежи на ефективни, пропорционални и възпиращи наказателноправни или други санкции. Държавите членки гарантират, че когато е налице такова нарушение, при необходимост се разглежда възможността за преразглеждане на индивидуалната оценка, посочена в член 16, в съответствие с параграф 7 от същия член.

¹⁷ Директива 2011/99/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 г. относно европейската заповед за защита (ОВ L 338, 21.12.2011 г., стр. 2).

¹⁸ Регламент (ЕС) № 606/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 12 юни 2013 г. относно взаимното признаване на мерки за осигуряване на защита по граждански дела (ОВ L 181, 29.6.2013 г., стр. 4).

6. Държавите членки гарантират, че на жертвите се предоставя възможност да бъдат уведомени без неоправдано забавяне, когато е налице нарушение на незабавна заповед за забрана, ограничителна заповед или заповед за осигуряване на защита, което би могло да окаже въздействие върху тяхната безопасност.
7. Настоящият член не задължава държавите членки да изменят националните си системи по отношение на квалифицирането на незабавните заповеди за забрана и заповедите за защита като попадащи в обхвата на наказателното, гражданското или административното право.

Член 20

Защита на личния живот на жертвите

Държавите членки гарантират, че в наказателните производства, доказателствата относно минало сексуално поведение на жертвата или други свързани с него аспекти на личния живот на жертвата са допустими само когато са относими и необходими.

Член 21

Насоки за правоохранителните органи и прокуратурата

Държавите членки може да приемат насоки за случаите на насилие над жени или домашно насилие за компетентните органи, действащи в наказателни производства, включително насоки за прокуратурата. Тези насоки трябва да са съобразени с аспектите на пола и да са с консултативен характер, и може да включват насоки относно това как:

- а) да се гарантира, че всички форми на насилие над жени и домашно насилие биват правилно установени;

- б) да се събират и съхраняват доказателства от значение за делото, включително онлайн доказателства;
- в) да се извършват индивидуални оценки съгласно членове 16 и 17, включително относно процеса на преразглеждане на такива оценки;
- г) да се разглеждат случаи, които може да изискват издаването или изпълнението на незабавни заповеди за забрана, ограничителни заповеди или заповеди за защита;
- д) да бъдат третираны жертвите по начин, съобразен с травмите, пола, уврежданията и интереса на детето, и как да се гарантира правото на детето да бъде изслушано, както и неговият висш интерес;
- е) да се гарантира, че жертвите се третират с уважение и че производството се води така, че да се предотврати вторично и повторно виктимизиране;
- ж) да се посрещнат повишените потребности от защита и всички съответни потребности от подкрепа на жертвите, които са подложени на комбинирана дискриминация по смисъла на член 33, параграф 1;
- з) да се идентифицират и избегнат основаните на пола стереотипи;
- и) да се повиши осведомеността относно всички групи жертви в контекста на домашното насилие;
- й) да се насочват жертвите към специализирани служби за подкрепа, включително медицински служби, за да се гарантира, че жертвите се третират по подходящ начин и че случаите на насилие над жени или домашно насилие се третират по подходящ начин без неоправдано забавяне; и
- к) да се гарантира, че неприкосновеността на личния живот и поверителната информация на жертвите са защитени.

За да се гарантира, че насоките, посочени в първа алинея, се актуализират по подходящ начин, при необходимост те се подлагат на преглед, като се взема предвид начинът, по който се прилагат на практика.

Член 22

Функции на националните органи, включително на органите по въпросите на равенството

1. Държавите членки определят един или повече органи и предприемат необходимите мерки, за да могат те да изпълняват следните задачи:
 - а) публикуване на доклади и отправяне на препоръки по всички въпроси, свързани с насилие над жени и домашно насилие, включително събиране на информация за съществуващи най-добри практики; и
 - б) обмен на налична информация със съответните европейски органи, като например Европейския институт за равенство на половете.

За целите на първа алинея държавите членки могат да се консултират с организациите на гражданското общество.

2. Посочените в параграф 1 от настоящия член органи могат да бъдат част от органите по въпросите на равенството съгласно директиви 2004/113/ЕО, 2006/54/ЕО и 2010/41/ЕС.

Член 23

Мерки за премахването на определени онлайн материали

1. Без да се засяга Регламент (ЕС) 2022/2065, държавите членки вземат необходимите мерки, за да гарантират, че публично достъпните материали онлайн, посочени в член 5, параграф 1, букви а) и б), членове 7 и 8 от настоящата директива се премахват бързо или че достъпът до тях се блокира.

Мерките, посочени в първа алинея от настоящия параграф, включват възможността техните компетентни органи да издават задължителни съдебни заповеди за премахване на тези материали или блокиране на достъпа до тях. Държавите членки гарантират, че такива заповеди отговарят най-малкото на условията, посочени в член 9, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2022/2065.

2. Заповедите, посочени във втора алинея от параграф 1, се отправят до доставчиците на хостинг услуги.

Когато премахването не би било осъществимо, компетентните органи могат също така да отправят заповеди за блокиране на достъпа до материалите към съответните доставчици на посреднически услуги, различни от доставчиците на хостинг услуги, които имат техническа и оперативна способност да предприемат действия във връзка със съответните материали.

3. Държавите членки гарантират, че когато наказателното производство във връзка с престъпление, посочено в член 5, параграф 1, буква а) или б), член 7 или член 8, приключи, без да бъде установено, че е извършено такова престъпление, посочените в параграф 1, втора алинея заповеди се отменят и адресатите на такива заповеди се информират за това.

4. Държавите членки гарантират, че заповедите и другите мерки, посочени в параграф 1, се приемат съгласно прозрачни процедури и са предмет на съответни гаранции, по-специално за да се гарантира, че тези заповеди и други мерки са ограничени до необходимото и пропорционалното и че правата и интересите на всички съответни участници са надлежно отчетени, включително техните основни права в съответствие с Хартата.

Държавите членки гарантират, че доставчиците на хостинг услуги, другите съответни доставчици на посреднически услуги и доставчиците на съдържание, засегнати от заповед съгласно параграф 1, втора алинея имат право на ефективни правни средства за защита. Това право включва правото да се оспори такава заповед пред съдилищата на държавата членка на компетентния орган, който е издал заповедта.

5. Държавите членки гарантират, че съответните доставчици на съдържание, които са засегнати от заповед съгласно параграф 1, втора алинея са информирани, когато е необходимо, от доставчиците на хостинг услуги или, когато е приложимо, от други съответни доставчици на посреднически услуги за причините за премахването на материалите или блокирането на достъпа до тях съгласно заповедите или другите мерки, посочени в параграф 1, и за възможността за достъп до правни средства за защита.
6. Държавите членки гарантират, че премахването на материалите или блокирането на достъпа до тях съгласно заповедите или другите мерки, посочени в параграф 1, не възпрепятства компетентните органи да получават или обезпечават, без неоправдано забавяне, доказателствата, необходими за разследването и наказателното преследване на престъпление, посочено в член 5, параграф 1, буква а) или б), член 7 или член 8.

Член 24

Обезщетение от извършителите на престъплението

1. Държавите членки гарантират, че жертвите имат право да поискат, в съответствие с националното право, от извършителите на престъплението пълно обезщетение за вреди, произтичащи от престъпления на насилie над жени или домашно насилie.
2. Държавите членки гарантират, че - когато е целесъобразно - обезщетението може да бъде присъдено на жертвите в рамките на наказателното производство.

Глава 4

Подкрепа за жертвите

Член 25

Специализирана подкрепа за жертвите

1. Държавите членки гарантират, че на жертвите са на разположение специализираните служби за подкрепа, посочени в член 8, параграф 3 и член 9, параграф 3 от Директива 2012/29/ЕС, независимо дали са подали официална жалба.

Когато специализираните услуги за подкрепа съгласно първа алинея не се предоставят като неразделна част от общите услуги за подкрепа на жертвите, общите и специализираните услуги за подкрепа се координират.

Специализираните служби за подкрепа съгласно първа алинея предоставят:

- а) информация и подкрепа по съответни практически въпроси, възникнали в резултат на престъплението, включително относно достъпа до жилищно настаняване, образование, грижи за деца, обучение, финансова помощ и помощ за оставане или намиране на работа;
- б) информация относно достъпа до правни консултации, включително възможността за правна помощ, когато има такава;
- в) информация и когато е целесъобразно, насочване към служби, предоставящи медицински и съдебно-медицински прегледи, които могат да включват всестрани здравни услуги, както и информация и, когато е целесъобразно, насочване към психо-социални консултации, включително грижи при травми;
- г) подкрепа за жертвите на киберпрестъпления съгласно членове 5–8, включително за това как да се документира киберпрестъплението, и информация относно правните средства за защита и средствата за премахване на онлайн съдържание, свързано с престъплението;
- д) информация и когато е целесъобразно, насочване към служби за подкрепа на жени, кризисни центрове за жертвите на изнасилване, подслони и центрове за насочване на жертвите на сексуално насилие; и
- е) информация и когато е целесъобразно, насочване към специализирани служби за подкрепа на жертви, изложени на повишен риск от насилие, което може да включва услуги за възстановяване и социално-икономическа интеграция след сексуална експлоатация.

2. Специализираните услуги за подкрепа, посочени в параграф 1, се предоставят лично, съобразени са с потребностите на жертвите и са леснодостъпни и на разположение на жертвите, включително онлайн или чрез други подходящи средства, като например ИКТ.

3. Държавите членки гарантират достатъчно човешки и финансови ресурси за предоставянето на специализираните услуги за подкрепа, посочени в параграф 1.

Когато специализирани услуги за подкрепа съгласно параграф 1 се предоставят от неправителствени организации, държавите членки им предоставят подходящо финансиране, като вземат предвид дела на специализираните услуги за подкрепа, които вече са предоставени от публични органи.

4. Държавите членки предоставят услугите за защита и специализирана подкрепа, необходими за цялостно посрещане на многобройните потребности на жертвите, като предоставят тези услуги, включително услугите, предоставяни от неправителствени организации, на едно и също място, като координират такива услуги чрез звено за контакт или като улесняват достъпа до такива услуги посредством „онлайн достъп до едно гише“.

Услугите, посочени в първа алинея, включват най-малко първични медицински грижи и насочване към допълнителни медицински грижи, както е предвидено в националната система за здравеопазване, както и социални услуги, психо-социална подкрепа, правни услуги и полицейски услуги или информация за тези услуги и насочване към тях.

5. Държавите членки гарантират, че се изготвят насоки и протоколи за специалистите в областта на здравеопазването и социалните услуги относно идентифицирането и предоставянето на подходяща подкрепа на жертвите, включително относно насочването на жертвите към съответните служби за подкрепа и избягването на вторичното виктимизиране.

В насоките и протоколите съгласно първа алинея се посочва как да се посрещнат специалните потребности на жертвите, които са изложени на повишен риск от такова насилие в резултат на дискриминация, основана на комбинация от пол и всякакво друго основание или основания за дискриминация.

Насоките и протоколите съгласно първа алинея се разработват по начин, съобразен с пола, травмите и децата, в сътрудничество с доставчици на специализирани услуги за подкрепа, те подлежат на преглед и когато е целесъобразно, се актуализират, за да отразяват промените в законодателството и практиката.

6. Държавите членки гарантират, че се изготвят насоки и протоколи за здравните служби, полагащи първични медицински грижи, за идентифициране и предоставяне на подходяща подкрепа на жертвите.

Насоките и протоколите съгласно първа алинея обхващат съхраняването и документирането на доказателства, както и последващото предаване на доказателства на компетентните съдебномедицински центрове в съответствие с националното право.

7. Държавите членки се стремят да гарантират, че специализираните служби за подкрепа, посочени в параграф 1, продължават да функционират пълноценно за жертвите при криза, като например кризи в областта на здравеопазването или други извънредни ситуации.
8. Държавите членки гарантират, че специализираните служби за подкрепа, посочени в параграф 1, са на разположение на жертвите преди, по време на и за подходящ срок след приключването на наказателното производство.

Член 26

Специализирана подкрепа за жертви на сексуално насилие

1. Държавите членки осигуряват подходящо оборудвани и леснодостъпни кризисни центрове за жертвите на изнасилване или сексуално насилие, които могат да са част от националната система на здравеопазване, за да се гарантира ефективна подкрепа на жертвите на сексуално насилие и да се осигури клинично лечение в случаите на изнасилване, включително съдействие за съхраняването и документирането на доказателства.

Центровете, посочени в първа алинея, предоставят подкрепа, съобразена с травмата, и когато е необходимо, насочване към специализирана подкрепа заради травмата и консултации за жертвите след като престъплението е извършено.

Държавите членки гарантират, че жертвите на сексуално насилие имат достъп до медицински и съдебномедицински прегледи. Тези прегледи могат да се провеждат в центровете, посочени в настоящия параграф, или чрез насочване към специализирани центрове или звена. Държавите членки осигуряват координацията между центровете за насочване и компетентните медицински и съдебномедицински центрове.

Когато жертвата е дете, посочените в настоящия параграф услуги се предоставят по подходящ за деца начин.

2. Държавите членки осигуряват на жертвите на сексуално насилие своевременен достъп до здравни услуги, включително услуги в областта на сексуалното и репродуктивното здраве, в съответствие с националното право.
3. Услугите, посочени в параграфи 1 и 2 от настоящия член, се предоставят безплатно, без да се засягат услугите, които се предоставят в рамките на националната система за здравеопазване, и са достъпни всеки ден от седмицата. Те могат да бъдат част от услугите, посочени в член 25.
4. Държавите членки гарантират достатъчно географско разпределение и капацитет на посочените в параграфи 1 и 2 служби в цялата държава членка.
5. Член 25, параграфи 3 и 7 се прилагат за предоставянето на подкрепа на жертвите на сексуално насилие съгласно настоящия член.

Член 27

Специализирана подкрепа за жертвите на генитално осакатяване на жени

1. Държавите членки гарантират ефективна и съобразена с възрастта и леснодостъпна подкрепа за жертвите на генитално осакатяване на жени, включително чрез предоставяне на гинекологични, сексологични, психологически и посттравматични грижи и консултации, съобразени със специалните потребности на тези жертви, след извършване на престъплението и за необходимото време след това. Тази подкрепа включва и предоставянето на информация за отделенията в обществените болници, които извършват генитална и клиторна реконструктивна хирургия.

Подкрепата съгласно първа алинея може да бъде предоставена от центровете за насочване, посочени в член 26, или от специализиран за целта здравен център.

2. Член 25, параграфи 3 и 7 и член 26, параграф 3 се прилагат за предоставянето на подкрепа на жертвите на генитално осакатяване на жени съгласно настоящия член.

Член 28

Специализирана подкрепа за жертвите на сексуален тормоз на работното място

В случаи на сексуален тормоз на работното място, когато това съставлява престъпление съгласно националното право, държавите членки гарантират наличието на консултантски услуги за жертвите и работодателите. Тези услуги включват информация относно начините за съответното третиране на такива случаи на сексуален тормоз, включително относно наличните правни средства за защита с цел отстраняването на извършителя от работното място.

Член 29

Телефонни линии за помощ на жертвите

1. Държавите членки гарантират, че телефонни линии за помощ на национално равнище са на разположение безплатно 24 часа в денонощието и седем дни в седмицата, за да се предоставят информация и консултации на жертвите.

Телефонните линии за помощ съгласно първа алинея могат да бъдат управлявани от специализирани служби за подкрепа в съответствие с националната практика.

Информацията и консултациите съгласно първа алинея се предоставят при условията на поверителност или при надлежно зачитане на анонимността на жертвата.

Държавите членки се насърчават да осигуряват линиите за помощ съгласно първа алинея и чрез други сигурни и достъпни ИКТ, включително онлайн приложения.

2. Държавите членки предприемат подходящи мерки, за да гарантират, че услугите, посочени в параграф 1 от настоящия член, са достъпни за крайни ползватели с увреждания, включително чрез предоставяне на подкрепа на лесноразбираем език. Тези услуги са достъпни в съответствие с изискванията за достъпност на електронните съобщителни услуги, установени в приложение I към Директива (ЕС) 2019/882 на Европейския парламент и на Съвета¹⁹.

3. Държавите членки се стремят да гарантират предоставянето на посочените в параграф 1 услуги на разбираем за жертвите език, включително чрез устен превод по телефона.

¹⁹ Директива (ЕС) 2019/882 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 г. за изискванията за достъпност на продукти и услуги (ОВ L 151, 7.6.2019 г., стр. 70).

4. Член 25, параграфи 3 и 7 се прилага за предоставянето на линии за помощ и на подкрепа чрез ИКТ съгласно настоящия член.
5. Държавите членки се насърчават да гарантират, че услугите, посочени в параграф 1, за жертви на насилие над жени са достъпни чрез хармонизирания номер на равнището на Съюза, а именно „116 016“, в допълнение към съществуващия национален номер или номера.
6. Държавите членки гарантират, че крайните ползватели са съответно информирани за наличието и за номера на телефонните линии за помощ, включително чрез редовни кампании за повишаване на осведомеността.

Член 30

Подслони и други места за временно настаняване

1. Подслоните и другите места за подходящо временно настаняване, предвидени в член 9, параграф 3, буква а) от Директива 2012/29/ЕС (наричани по-долу „подслони и други места за подходящо временно настаняване“), отговарят конкретно на потребностите на жертвите, включително потребностите на жертви, изложени на повишен риск от насилие. Те спомагат за възстановяването на жертвите, като им осигуряват безопасни, леснодостъпни, адекватни и подходящи условия на живот с оглед на завръщането им към независим живот и като им предоставят информация относно услуги за подкрепа и насочване, включително за допълнителна медицинска помощ.
2. Подслоните и другите места за подходящо временно настаняване се осигуряват в достатъчен брой и са леснодостъпни и оборудвани, за да отговарят на специалните потребности на жените, включително чрез предоставяне на подслон само за жени със стая за деца и гарантиране на правата и потребностите на децата, включително децата жертви.

3. Подслоните и другите места за подходящо временно настаняване са на разположение на жертвите и зависимите лица на възраст под 18 години, независимо от тяхната националност, гражданство, място на пребиваване или статут на пребиваване.
4. Член 25, параграф 3 и 7 се прилагат за подслони и други места за подходящо временно настаняване.

Член 31

Подкрепа за деца жертви

1. Държавите членки гарантират, че на дете се предоставя специална подходяща подкрепа веднага когато компетентните органи намерят основателни причини да се счита, че детето може да е било подложено или да е било свидетел на насилие над жени или домашно насилие.

Подкрепата за децата е специализирана и съобразена с възрастта, свързаните с развитието потребности и личностните особености на детето, като се зачита висшият интерес на детето.

2. На децата жертви се предоставят съобразени с възрастта медицински грижи и емоционална, психосоциална, психологическа и образователна подкрепа, съобразена със свързаните с развитието потребности и личностните особености на детето, както и всякаква друга подходяща подкрепа, съобразена по-специално със ситуации на домашно насилие.
3. Когато е необходимо да се осигури временно настаняване, децата, след като са били изслушани по въпроса, като се вземат предвид тяхната възраст и зрялост, се настаняват приоритетно заедно с други членове на семейството, по-специално с родител или носител на родителска отговорност, който не е извършител или лице, заподозряно в насилие над жени или домашно насилие, в постоянно или временно жилище, оборудвано за предоставянето на услуги за подкрепа.

Принципът на висшия интерес на детето е решаващ при оценяването на въпросите, свързани с временното настаняване.

Член 32

Безопасност на децата

1. Държавите членки гарантират, че съответните компетентни органи имат достъп до информацията относно насилието над жени или домашното насилие над деца, доколкото това е необходимо, за да може тази информация да бъде взета предвид при оценката на висшия интерес на детето в рамките на граждански производства, свързани с такива деца.
2. Държавите членки създават и поддържат безопасни места, които позволяват безопасен контакт между дете и носител на родителската отговорност, който е извършител или лице, заподозряно в насилие над жени или домашно насилие, доколкото носителят на родителска отговорност има право на лични отношения. Държавите членки гарантират упражняването на надзор, когато е целесъобразно, от обучени специалисти във висшия интерес на детето.

Член 33

Целенасочена подкрепа за жертвите с комбинирани потребности и рисковите групи

1. Държавите членки гарантират предоставянето на специфична подкрепа на жертвите, които са подложени на комбинирана дискриминация и които са изложени на повишен риск от насилие над жени или домашно насилие.

2. Службите за подкрепа, посочени в членове 25—30, трябва да разполагат с достатъчен капацитет за настаняване на жертвите с увреждания, като вземат предвид техните специални потребности, включително за лична помощ.
3. Службите за подкрепа трябва да са достъпни за граждани на трети държави, които са жертви, в съответствие с принципа на недискриминация, посочен в член 1 от Директива 2012/29/ЕС.

Държавите членки гарантират, че жертвите, които поискат това, могат да бъдат настанени отделно от лица от друг пол в центрове за задържане на граждани на трети държави, спрямо които се провежда процедура за връщане, или настанени отделно в приемни центрове за кандидати за международна защита.

4. Държавите членки гарантират, че лицата могат да подадат до съответния персонал сигнал за случаи на насилие над жени или домашно насилие в специализирани заведения и центрове за приемане и задържане и че са налице процедури, за да се гарантира, че този персонал или компетентните органи вземат адекватни и бързи мерки по тези сигнали в съответствие с изискванията, установени в членове 16, 17 и 18.

Глава 5

Превенция и ранна намеса

Член 34

Мерки за превенция

1. Държавите членки предприемат подходящи мерки за превенция във връзка с насилието над жени и домашното насилие чрез възприемане на всеобхватен многопластов подход.
2. Мерките за превенция включват провеждане или подпомагане на провеждането на целенасочени кампании за повишаване на осведомеността или програми, насочени към широката общественост от ранна възраст.

Кампаниите и програмите съгласно първа алинея могат да включват научноизследователски и образователни програми за повишаване на осведомеността и разбирането сред широката общественост на различните прояви и първопричини за всички форми на насилие над жени и домашно насилие, необходимостта от превенция и когато е целесъобразно, последиците от такова насилие, по-специално за децата.

Когато е целесъобразно, програмите съгласно първа алинея може да се разработват в сътрудничество със съответните организации на гражданското общество, специализираните служби, социалните партньори, засегнатите общности и други заинтересовани страни.

3. Държавите членки предоставят на широката общественост леснодостъпна информация относно мерките за превенция, правата на жертвите, достъпа до правосъдие и адвокат, както и наличните мерки за защита и подкрепа, включително и медицинско лечение, като вземат предвид най-широко говорените езици на тяхната територия.

4. Целенасочените мерки са насочени към групите, изложени на повишен риск, като например посочените в член 33, параграф 1.

Информацията за децата се формулира или адаптира по подходящ за деца начин. Информацията се представя във формати, достъпни за хората с увреждания.

5. Мерките за превенция са насочени по-специално към поставяне под въпрос на вредните основани на пола стереотипи, насърчаване на равенството между половете, взаимното уважение и правото на лична неприкосновеност, и насърчаване на всички, особено мъжете и момчетата, да действат като положителни ролеви модели в подкрепа на съответните промени в поведението в обществото като цяло в съответствие с целите на настоящата директива.
6. Мерките за превенция са насочени срещу търсенето на жертви на сексуална експлоатация и целят неговото намаляване.
7. Мерките за превенция развиват или повишават осведомеността относно вредните практики на генитално осакатяване на жени и принудителни бракове, като се взема предвид броят на лицата, изложени на риск от тези практики или засегнати от тях, в съответната държава членка.
8. Мерките за превенция са насочени специално към киберпрестъпленията, посочени в членове 5—8. По-специално държавите членки гарантират, че мерките за превенция включват развитието на умения за цифрова грамотност, включително критично взаимодействие с цифровия свят и критично мислене, за да се даде възможност на ползвателите да откриват и да вземат отношение по случаи на кибернасилие, да търсят подкрепа и да предотвратяват неговото извършване.

Държавите членки насърчават мултидисциплинарното сътрудничество и сътрудничеството между заинтересованите страни, включително съответните доставчици на посреднически услуги и компетентните органи, за разработването и прилагането на мерки за справяне с киберпрестъпленията, посочени в членове 5—8.

9. Без да се засяга член 26 от Директива 2006/54/ЕО, държавите членки вземат адекватни и подходящи мерки за справяне със сексуалния тормоз на работното място, когато той съставлява престъпление съгласно националното право, в рамките на съответните национални политики. Тези национални политики може да набелязват и установяват целенасочените мерки, посочени в параграф 2 от настоящия член, за секторите, в които работниците в най-голяма степен са изложени в това отношение.

Член 35

Специфични мерки за превенция във връзка с изнасилванията и за налагане на основното значение на съгласието в сексуалните отношения

1. Държавите членки предприемат подходящи мерки за насърчаване на промени в поведенческите модели, които се коренят в исторически неравностойните властови отношения между жените и мъжете или се основават на стереотипни роли за жените и мъжете, по-специално в контекста на сексуалните отношения, пола и съгласието.

Мерките, посочени в първа алинея, се основават на принципите на равенство между половете и недискриминация, както и на основните права, и са насочени по-специално към основното значение на съгласието в сексуалните отношения, което трябва да бъде дадено доброволно в резултат на свободната воля на лицето.

Мерките, посочени в първа алинея, включват кампании или програми за повишаване на осведомеността, предоставяне и разпространение на образователни материали за съгласие и широко разпространение на информация относно мерките за превенция във връзка с изнасилванията.

Мерките, посочени в първа алинея, се насърчават или прилагат редовно, включително, когато е целесъобразно, в сътрудничество с гражданското общество и неправителствените организации, по-специално организациите на жените.

2. Кампаниите или програмите за повишаване на осведомеността, посочени в параграф 1, трета алинея, имат за цел по-специално да повишат осведомеността относно факта, че сексът без съгласие се счита за престъпление.
3. Образователните материали във връзка със съгласието, посочени в параграф 1, трета алинея, насърчават разбирането, че съгласието трябва да бъде дадено доброволно, като израз на свободната воля на лицето, взаимното уважение, както и правото на сексуална и физическа неприкосновеност. Тези материали се адаптират към развиващия се капацитет на лицата, до които са адресирани.
4. Информацията, посочена в настоящия член, се разпространява широко с цел широката общественост да бъде информирана за съществуващите мерки за превенция във връзка с изнасилванията, включително за наличието на програмите за намеса, посочени в член 37.

Член 36

Обучение и информация за специалисти

1. Държавите членки гарантират, че служителите, за които има вероятност да влязат в контакт с жертви, като полицейски и съдебни служители, получават както общо, така и специализирано обучение и целенасочена информация до равнище, съответстващо на естеството на техния контакт с жертвите, за да им се даде възможност да откриват, да предотвратяват и да се справят със случаите на насилие над жени или домашно насилие и да се отнасят към жертвите по начин, съобразен с травмата, пола и особеностите на децата.
2. Държавите членки насърчават или предлагат обучение на здравните специалисти, социалните служби и образователния персонал, за които има вероятност да влязат в контакт с жертвите, за да им се даде възможност да установят случаи на насилие над жени или домашно насилие и да насочат жертвите към специализирани служби за подкрепа.
3. Без да се засягат независимостта на съдебната власт и различията в организацията на съдебната власт в Съюза, държавите членки вземат необходимите мерки, за да гарантират, че се предоставя както общо, така и специализирано обучение по отношение на целите на настоящата директива за съдиите и прокурорите, които участват в наказателни производства и разследвания, като това обучение е подходящо с оглед на функциите на тези съдии и прокурори. Тези обучения се основават на правата на човека, ориентирани са към жертвите и са съобразени с аспектите, свързани с пола, уврежданията и децата.
4. Без да се засяга независимостта на адвокатурата, държавите членки препоръчват на отговорните за обучението на адвокати да предоставят както общо, така и специализирано обучение с цел повишаване на тяхната осведоменост относно потребностите на жертвите и отношението към жертвите по начин, който е съобразен с травмата, пола и потребностите на децата.

5. Съответните здравни специалисти, включително педиатри, гинеколози, специалисти по акушерство, акушерки и здравен персонал, който участва в предоставянето на психологическа подкрепа, преминават целенасочено обучение за установяване и третиране по съобразен с културата начин на физическите, психологическите и сексуалните последици от гениталното осакатяване на жени.
6. Лицата с надзорни функции на работното място, както в публичния, така и в частния сектор, преминават обучение относно начините за разпознаване, предотвратяване и справяне със сексуалния тормоз на работното място, когато той представлява престъпление съгласно националното право. Тези лица и работодатели получават информация относно последиците от насилието над жени и домашното насилие върху работата и риска от насилие от трето лице.
7. Дейностите по обучение, посочени в параграфи 1, 2 и 5, включват обучение по координирано мултидисциплинарно сътрудничество, за да се даде възможност за цялостно и подходящо третиране на случаите, които се отнасят до насилие над жени или домашно насилие.
8. Без да се засягат свободата и плурализмът на медиите, държавите членки насърчават и подкрепят въвеждането на дейности за медийно обучение от страна на организации на медийни специалисти, органи за саморегулиране на медиите и представители на сектора или други съответни независими организации с цел борба със стереотипното представяне на жените и мъжете, сексистките изображения на жени и обвиняването на жертвата в медиите, като целта е да се намали рискът от насилие над жени или домашно насилие.

Дейностите за обучение, посочени в първа алинея, могат да се предоставят от съответните организации на гражданското общество, неправителствени организации, работещи с жертвите, социалните партньори и други заинтересовани страни.

9. Държавите членки гарантират, че органите, компетентни да получават сигнали за престъпления от жертви, са обучени по съответен начин, за да улесняват и подпомагат подаването на сигнали за тези престъпления и за да се избегне вторичното виктимизиране.
10. Дейностите по обучение, посочени в параграфи 1–5 от настоящия член, се допълват чрез подходящи последващи действия, включително относно киберпрестъпленията, посочени в членове 5–8, и се основават на особеностите на насилието над жени и домашното насилие. Тези дейности по обучение може да включват обучение относно начините за идентифициране и третиране на специалните потребности от защита и подкрепа на жертвите, които са изправени пред повишен риск от насилие поради това, че са подложени на комбинирана дискриминация.
11. Мерките по параграфи 1—9 се прилагат, без да се засягат независимостта на съдебната власт, самоорганизацията на регулираните професии и различията в организацията на съдебната власт в рамките на Съюза.

Член 37

Програми за намеса

1. Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират създаването на целенасочени програми за намеса с цел предотвратяване и свеждане до минимум на риска от извършване на насилие над жени, домашно насилие или рецидив.

2. Програмите за намеса, посочени в параграф 1, са достъпни за участието на лица, които са извършили престъпление насилие над жена или домашно насилие, и могат да са достъпни за участието на други лица, за които се счита, че са изложени на риск от извършване на такива престъпления. Това може да включва лица, които чувстват необходимостта да участват, например защото се опасяват, че биха могли да извършат престъпление, свързано с насилие над жени или домашно насилие.
3. Държавите членки гарантират, че извършителите на изнасилване се насърчават да участва в програмите за намеса, посочени в параграф 1.

Глава 6

Координация и сътрудничество

Член 38

Координирани политики и координиращи органи

1. Държавите членки приемат и прилагат общодържавни ефективни, всеобхватни и координирани политики, обхващащи всички съответни мерки за предотвратяване и борба с всички форми на насилие над жени и домашно насилие.
2. Държавите членки определят или създават един или повече официални органи, отговарящи за координацията, изпълнението, мониторинга и оценката на политиките и мерките за предотвратяване и борба с всички форми на насилие, попадащи в обхвата на настоящата директива.

3. Органът или органите, посочени в параграф 2, координират събирането на данни, посочено в член 44, и анализират и разпространяват резултатите от такова събиране на данни.
4. Държавите членки гарантират, че политиките се координират на централно равнище, както и, когато е целесъобразно, на регионално или местно равнище, в съответствие с разпределението на компетентността в съответната държава членка.

Член 39

Национални планове за действие за предотвратяване и борба с насилието над жени и домашното насилие

1. До ... [пет години от датата на влизане в сила на настоящата директива] държавите членки приемат, като се консултират със специализираните служби за подкрепа, когато е целесъобразно, национални планове за действие за предотвратяване и борба с насилието, основано на пола.
2. Националните планове за действие, посочени в параграф 1, могат да включват приоритети и действия за предотвратяване и борба с насилието над жени и домашното насилие, техните цели и механизми за мониторинг, ресурсите, необходими за изпълнението на тези приоритети и действия, и начина на разпределяне на тези ресурси.
3. Държавите членки гарантират, че националните планове за действие, посочени в параграф 1, подлежат на преглед и се актуализират, за да се гарантира, че продължават да бъдат актуални.

Член 40

Междуведомствена координация и сътрудничество

1. Държавите членки въвеждат подходящи механизми, при надлежно зачитане на националното право или практика, за да гарантират ефективната координация и ефективното сътрудничество между съответните органи, агенции и ведомства, включително омбудсмани, местните и регионалните органи, правоохранителните и съдебните органи, без да се засяга независимостта на съдебната власт, службите за подкрепа, по-специално специализираните служби за подкрепа на жените, както и неправителствените организации, социалните служби, включително органите за закрила или благосъстояние на детето, доставчиците на услуги в областта на образованието и здравеопазването, социалните партньори, без да се засяга тяхната автономност, и други съответни организации и образувания, за защитата на жертвите от насилие над жени и домашно насилие и за подпомагането им.
2. Механизмите на координация и сътрудничество, посочени в параграф 1 от настоящия член, се отнасят по-специално, доколкото е целесъобразно, до индивидуалните оценки съгласно членове 16 и 17 и предприемането на мерки за защита и подкрепа съгласно член 19 и глава 4, насоките с консултативен характер съгласно член 21 и обученията за специалисти съгласно член 36.

Член 41

Сътрудничество с неправителствени организации

Държавите членки си сътрудничат и провеждат редовни консултации с организации на гражданското общество, включително с неправителствени организации, работещи с жертви, по-специално по отношение на: предоставяне на подходяща подкрепа на жертвите; инициативи за изготвяне на политики; информационни кампании и кампании за повишаване на осведомеността; програми за научни изследвания и за образование; обучение; както и мониторинг и оценка на въздействието на мерките за подкрепа и защита на жертвите.

Член 42

Сътрудничество между доставчиците на посреднически услуги

Държавите членки насърчават сътрудничеството между съответните доставчици на посреднически услуги с цел саморегулиране, като например изготвянето на кодекси за поведение.

Държавите членки повишават осведомеността относно мерките за саморегулиране, приети от съответните доставчици на посреднически услуги във връзка с настоящата директива, по-специално мерки за укрепване на механизмите, прилагани от такива доставчици на посреднически услуги за справяне с онлайн материалите, посочени в член 23, параграф 1, и за подобряване на обучението на служителите по отношение на предотвратяването на престъпленията, посочени в настоящата директива, относно оказването на помощ и подкрепа на жертвите на престъпленията, предвидени в настоящата директива.

Член 43

Сътрудничество на равнището на Съюза

Държавите членки предприемат подходящи действия за улесняване на сътрудничеството помежду си и на равнището на Съюза с цел подобряване на прилагането на настоящата директива. Като част от това сътрудничество държавите членки се стремят най-малко към:

- а) обмен на най-добри практики помежду си чрез утвърдени мрежи, работещи по въпроси, свързани с насилието над жени и домашното насилие, както и с агенциите на Съюза в рамките на съответните им правомощия; както и
- б) при необходимост, консултации относно отделни случаи, включително чрез Еуроюст и Европейската съдебна мрежа по наказателноправни въпроси в рамките на съответните им правомощия.

Член 44

Събиране на информация и научни изследвания

- 1. Държавите членки разполагат със система за събиране, разработване, изготвяне и разпространение на статистически данни относно насилието над жени или домашното насилие.
- 2. Статистическите данни, посочени в параграф 1, включват най-малко следните съществуващи данни, налични на централно равнище, разбити по пол, възрастова група (дете/възрастен) на жертвата и на извършителя на престъплението и когато е възможно и целесъобразно, връзка между жертвата и извършителя на престъплението и вид на престъплението:
 - а) годишния брой на докладваните престъпления и на присъдите за насилие над жени или домашно насилие, получени от национални административни източници;

- б) броя на жертвите, които са били убити вследствие на насилие над жени или домашно насилие;
 - в) броя на подслоните и капацитета на подслоните, по държави членки; както и
 - г) броя на обажданията до националните телефонни линии за помощ.
3. Държавите членки се стремят да провеждат редовно проучвания сред населението, за да оценят разпространението и тенденциите при всички форми на насилие, попадащи в обхвата на настоящата директива.
- Държавите членки предават на Комисията (Евростат) данните, получени в резултат от посочените в първа алинея проучвания, веднага щом станат налични.
4. За да се гарантира съпоставимост и стандартизация на административните данни в рамките на Съюза, държавите членки се стремят да събират административни данни въз основа на общи разбивки, разработени в сътрудничество със и в съответствие със стандартите, разработени от Европейския институт за равенство между половете в съответствие с параграф 5. Те предават ежегодно тези данни на Европейския институт за равенство между половете. Предадените данни не съдържат лични данни.
5. Европейският институт за равенство между половете оказва подкрепа на държавите членки при събирането на данните, посочени в параграф 2, включително чрез установяването на общи стандарти, като взема предвид изискванията, посочени в същия параграф.
6. Държавите членки предоставят събраните статистически данни съгласно настоящия член на разположение на обществеността по леснодостъпен начин. Тези статистически данни не съдържат лични данни.

7. Най-малко до края на многогодишната финансова рамка за периода 2021–2027 г., Комисията подкрепя или провежда научни изследвания относно първопричините, последиците, случаите и процента на осъдителни присъди на формите на насилие, попадащи в обхвата на настоящата директива.

Глава 7

Заклучителни разпоредби

Член 45

Докладване и преглед

1. До ... [осем години след влизането в сила на настоящата директива] държавите членки съобщават на Комисията цялата необходима информация във връзка с действието на настоящата директива, за да може Комисията да изготви доклад за оценката на настоящата директива.
2. Въз основа на информацията, предоставена от държавите членки съгласно параграф 1, Комисията извършва оценка на въздействието на настоящата директива и на това дали е постигната целта за предотвратяване и борба с насилието над жени и домашното насилие в целия Съюз и представя доклад на Европейския парламент и на Съвета. В този доклад се оценява по-специално дали е необходимо разширяване на обхвата на настоящата директива и въвеждане на нови престъпления. Докладът се придружава от законодателно предложение, ако е необходимо.

3. До ... [осем години от датата на влизане в сила на настоящата директива] Комисията оценява дали са необходими допълнителни мерки на равнището на Съюза за ефективна борба със сексуалния тормоз и насилието на работното място, като взема предвид приложимите международни конвенции, правната рамка на Съюза в областта на равното третиране на мъжете и жените в областта на заетостта и професиите и правната рамка за здравословни и безопасни условия на труд.

Член 46

Връзка с други актове на Съюза

1. Настоящата директива не засяга прилагането на следните правни актове:
- а) Директива 2011/36/ЕС,
 - б) Директива 2011/93/ЕС;
 - в) Директива 2011/99/ЕС,
 - г) Директива 2012/29/ЕС
 - д) Регламент (ЕС) № 606/2013;
 - е) Регламент (ЕС) 2022/2065.
2. Глави 3, 4 и 5 от настоящата директива се прилагат в допълнение към мерките, предвидени в директиви 2011/36/ЕС, 2011/93/ЕС и 2012/29/ЕС.

Член 47

Свобода на печата и свобода на изразяване в други медии

Настоящата директива не засяга специалните режими на отговорност, свързани с основните принципи относно свободата на печата и свободата на изразяване в защитените медии, които съществуват в държавите членки на... [датата на влизане в сила на настоящата директива], при условие че тези режими могат да се прилагат в пълно съответствие с Хартата.

Член 48

Клауза за запазване на равнището на закрила

Прилагането на настоящата директива не представлява основание за намаляване на равнището на закрила на жертвите. Забраната за намаляване на равнището на закрила не засяга правото на държавите членки да предвиждат, с оглед на променящите се обстоятелства, законови или подзаконови разпоредби, различни от тези, които са в сила на ... [датата на влизане в сила на настоящата директива], при условие че са спазени минималните изисквания, предвидени в настоящата директива.

Член 49

Транспониране

1. Държавите членки въвеждат в действие законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива, най-късно до ... [три години след датата на влизане в сила на настоящата директива]. Те незабавно информират Комисията за това.

Когато държавите членки приемат тези разпоредби, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване.

Условията и редът на позоваване се определят от държавите членки.

2. Държавите членки съобщават на Комисията текста на разпоредбите от националното законодателство, които те приемат в областта, уредена с настоящата директива.

Член 50

Влизане в сила

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 51

Адресати

Адресати на настоящата директива са държавите членки в съответствие с Договорите.

Съставено в ... на

За Европейския парламент

Председател

За Съвета

Председател